

Előfizetési árak:

I. kiadási évben átvéve:
 Egész évre . . . 6 frt — kr.
 Negyedévre . . . 1 50 —
 Hol-ben nuzsuz vordcu.
 Egész évre . . . 3 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 frt — kr.
 Vátelekre postán szallitva
 Egész évre . . . 10 frt — kr.
 Negyedévre . . . 2 50 —

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétédi és ünnepi utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apaczai-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Engeszt szallit aru 4 kr.

NAGYVÁRAD, augusztus 19.

Tanulságul.

Ama zavargások, melyeket a néppárt gyűlései ellen Zala-Szent-Királyon, Várnán, Kőszegen s az ország vajmi sok részén a kormánypárt a szolgabírák, csendőrök és zsidók együttes segédlete mellett rendezett, gondolkozóba ejtettek nagyon sok önálló hazafit; különösen, mikor a liberális lapokból kiolvasták azt a minden tisztességet levetkőzött cinikus kárörömet, melyet ez a szemforgató tollashad érzett afőlől, hogy Magyarország ezeréves fennállásának dicsőséges esztendejében az alkotmányos szabadságukat gyakorló honpolgárokat törvény biztosította jogaik élvezetében meggátolták csak azért, mivel ezek a polgárok a néppárt zászlaja alatt csoportosultak.

Még ennél a hipokrizisnél is nagyobb álnokság kellett azonban ahhoz, hogy az említett zavargásokért a néppárt vezéreit, úgy Zichy Nándor, Esterházy Miklós Móricz, Apponyi Géza, Zichy János grófkát, mint különösen a papságot vádolták.

E vádaskodások rosszhiszeműségét mi sem bizonyítja csattanósabban, mint a katolikus egyesületek országos kongresszusa, mely most Budapesten az ország minden vidékének tekintélyes részvétélével tartatik.

Ugyanazok a vezérek, ugyanaz a papság van itt is nagyjában és egészében véve, mint az említett néppárti gyűléseken.

És mit látunk? A jelen szomorú idők és a szenvedett sérelmek daczára fényesebb s békésebb, impozánsabb és nyugalmasabb gyűlést a budapesti katolikus kongresszusnál az ország még nem látott.

Esterházy Miklós Móricz gróf, a kongresszus elnökének és a többi szónokoknak beszédei épp oly szomorú visszhangját képezik a magyar hívő katolikusok meggyőződésének, mint a néppárti gyűlések szónokainak eléggé ismert nyilatkozatai.

Majdnem egytől-egyig ugyanazok az egyéniségek majdnem ugyanazt hirdetik itt, mint ott.

Mégis a kongresszus zavartalanul végzi munkáját, — mivel hiányzanak itt azok a szolgabírák, azok a zsidók, és azok a felbujtogatott elemek, egyszóval azok a békebontók, akik a néppárt vezereit inzultálták, a polgárokat alkotmányos szabadságaik élvezetében s törvényes jogaik gyakorlásában részint hivatalos hatalommal való visszaélés útján, részint brutális erőszakkal meggátolták.

Ez megszivlelendő tanulság és elégtétel a multa nézve; egyúttal azonban utmutatás a jövőre nézve, hogy hol kere-

sendők azok, akik az ország nyugalmit feldulják és az ezredéves magyar alkotmányban lefektetett s a pusztaszeri szerződésből a legújabb államjogi törvényekig fejlődött nemzeti létünket kompromittálják.

A király születésnapja Nagyváradon.

Ő Felsége, a király születésnapját tegnap nagy fényvel ülte meg Nagyvárad és Bihar-megye. Ünnepléses istentisztelet volt a különböző templomokban és táborigmise a bónai kútnál, délben díszbéd a püspöki székesházban.

Isteni tisztelet a székesegyházban.

Aug. 18-án délelőtt 9 órakor dr. Schlauch Lőrincz, bíboros és püspök fényes segédlettel ünnepléses szentséges misét tartott a székesegyházban, melyre a katonai és polgári hatóságok nagy számmal jelentek meg.

Az isteni tiszteletnél ő Eminentájának segédkeztek a következők:

Zajna János prép. kanonok.
 Winterhalter Antal pápai praelatus.
 Széchenyi Jenő apát-kanonok.
 Andrássy János prép. kanonok.
 Bunyitay Vincze kanonok.
 Kucsovsky Lajos ez. kanonok.
 Fetszer Antal titkár.
 Dr. Karácsonyi János szentszéki ülnök.
 Dr. Szemethy Géza sztszéki jegyző.
 Dr. Némethy Gyula spirituális.
 Léky Kornél karkáplán.
 Tarnay János karkáplán.

A „TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Fent jártam az égben!

Irtá: MÉSZÁROS JÓZSEF.

Elvittem a feleségemet furdőre.

Néhány napig együtt barangoltuk be a hegyeket, ketten hallgattuk a vizes zugását, azután haza kellett jönnöm, hívott a kötelesség az irodába, az akták közé és magára hagytam az én asszonykámat, a mi kis fiunkkal.

Elváltunk öt esztendő óta először hosszú időre. Kiszámítottuk, a négy hétben hány nap, a sok napban hány óra, hány perc van és oda jutottunk, hogy temérdek azoknak a pillanatoknak a száma, a melyekben ő itt, én ott, egymástól távol leszünk.

Ki kísért a vasútra; hihetetlenül gyorsan mulottak a percek, alig maradt idő, hogy utoljára, meg még egyszer elbucuzzunk egymástól és táján csak a gőzparipa füttye volt élesebb, mint a válás fájdalma, mely megnyilallott az én szivemben és tudom biztosan, az övében is.

De hát meg kellett lennie! Messze jártam már és még mindig ott állottam a nyitott ablaknál, Isten hozzádot intve kedvesemnek, — ő is ott maradt helyében és kendőjét lobogtatva küldte felém a bucsuszót: pá édesem.

No tudom én, mi jót találnak az emberek a szalmaözvegységben. Üres a lakás, kong a lépés benne. Unalmas a magány, még beszélni

se tud az ember otthon. A koremai ételek se valami kitűnők, az a sokat hangoztatott arany szabadság se nagyon csábító, semmivel sem éreztem szabadabban magamat, mint mikor a feleségem van oldalam mellett.

Igaz, egyszer lumpoltam; közre vettek a jó pajtások és csengtek a poharak, mint régen. Elmentem velük a kávéházba, de bizony a füstös, fulladt levegő nem volt inyemre. Megpróbáltam kurizálni a kassza tündérének, de ropant unalmasnak tetszett ez a mulatság és a társaság nőtlen tagjai egyhangulag, bizonyos megelégedettséggel constatálták, hogy én ugyan nem fogok belekotnyeleskedni szabadalmazott jogaimba, tölem akár sohse féltsek a saját üres óráik megédesítésére megtermelt rózsákat.

Egyáltalán nem tudok az izére jönni, hogy tulajdonképpen micsoda is az a jó a szalmaözvegységben.

Hanem azt tudom, hogy a hivatalban nem igen vették hasznomat. Vagy a feleségemhez irtam hosszú, oldalas leveleket, vagy az övét olvastattam és nem győztem csodálni, hogy a dereshaju, pápaszemes okos urak nem képesek észszel felérni, hogy hiába kényszerítenek engem otthon maradásra, a lélek, melyet parancsszóval kiszakítottak a másiktól, mégis csak oda jár a társához, mely esonkán szintén vágyva várja az ő kiegészítő részt.

Egy délután, magányomban elmerülve, gondolataim elszállottak messze, a Tátra kies vidékére, egy gyönyörű kis furdőhelyre és ábrándozva, ébren álmodtam egy szép mesét.

Fent jártam az égben.

Beláthatatlan messzeségben, hatalmas ívekben huzódik egy örökké világos, örökké fényes boltozat és rajta fehér fellegecskék közt ezer meg ezer lámpácska, csillag ragyog. Az utakon tövis nélküli rózsák nőnek, az illatos virággyakokat, sima pázsitokat liliumok szegélygyöngyök, a patakban folyékony ezüst érc csergedez és szinaranyból van az a kis hidaeska, melyen fehér ruhás angyalkák lépdelnek és mosolyogva intenek, menjek bátran előre. Mindig tisztább, illatosabb lón a lég, világosabb, fényesebb a nap, pompásabb a környezet és végre elértem a mennyei trónus elé.

Térdre borulva láttam, dicsfénytől övezve Istent. Kezében a hatalom, a mindenhatóság jogára, jószágos arczát jobbra felé fordítva, szelid szemével nézi szerelmetes fiát, ki igazságos bölcsességgel uralkodik a mennyeken és földön. Láttam anyánkat; fájdalmas mosollyal boldogan könyörgött kegyelmet, boldogságot földi gyermekei számára.

Ott voltak a jószág, a szerénység, erkölcsöség, alázatosság, a könyörületesség, munkásság, tisztelet és szeretet, valamennyi magasztos erények, — körben a szenvedésekben megdicsőült szentek, mind áldva imádták a királyok királyát.

Sok, nagyon sok angyalt láttam, annyit, a hány ember van a világon; mindegyikünk számára jut egy, a ki vigyáz lépteire, örködik felette. Egy részük örvendett, vigadott, mert

Körössy Endre káplán.
Halász Gyula praefektus.
Makucz Ernő zárdalelkész.
Majer Antal püsp. könyvtárnok.
Pák Emil káplán.
Nyáry Ignác autárius és kispapok.

Diszebéd.

D. u. egy óraker diszebéd volt a püspöki székházban, melyre városunk egyházi, katonai hivatali s társadalmi előkelőségei voltak hivatalosak.

Már jóval a kitűzött idő előtt gyülekeztek a meghívottak a rezidenciában, melynek fényes elfogadó termében ő Eminenciája fejedelmi szivességgel fogadta vendégeit.

Az ebéd étékrendje következő volt.

Diner de 18. Août 1896:

1. Potage aux poules puré.
 2. Filets de sauglier à la Maréchal.
 3. Filets de boeuf garnis,
Sauce aux framboises.
 4. Filets de chevreuil.
 5. Budding à la cabinet.
 6. Poulard rotis,
Salades diverses.
 7. Glace, Gonfitures.
- D e s s e r t : Fruits divers.
Fromage.
Café (Lipueur).
V i n s : Villány vieux.
Bakar.
Vin de Champagne.

Az ötödik fogásnál dr. Schlauch Lőrincz kardinális fölemelkedett és a következő fölköszöntőt mondta a királynak:

A midőn junius hó 8-án a magyar nemzet országgyűlése, a budai várpalotában a királyi trón körül csoportosult; — a midőn a koronás fejedelmi pár előtt a zászlók meghajoltak; — a midőn a kitört és szűnni nem tudó lelkesedés mintegy a nemzetnek lelkét szívet a trón számolyánál letette; akkor Felséges Urunk és Királyunk szemeiben két köny csillogott.

Éreztük ekkor mindnyájan a pillanatnak nagyszerűségét, — éreztük, hogy tán soha király nemzetéhez oly közel nem állott mint ama feledhetlen percz-

ben, — úgy tetszett mintha a multaknak minden örömei és szenvedései ott ragyognak e könyvekben és ott találják kiengesztelésüket.

Igen Uraim! Király és Nemzet ekkor azon színvonalra emelkedtek, a hol a magas dynastia és nemzet közötti negyedfél százados szövetség mintegy új szentesítést nyert, bizonyosságául annak, hogy az összetartozandóság szükségének érzetét a mult el nem homályosította, hogy az élet azt inkább megszilárdította.

Ezen érzet él ma is lelkünkben és élni fog a nemzetben mindenha. „Haza és Király” két fogalom, — többet mondok, — két politikai axioma, mely minden magyarnak lelkében elválaszthatatlanul él.

A jog terén hűséggel, a kötelesség terén lelkiismeretességgel a kegyelet terén benső szeretettel környezi a magyar nemzet királyát és lovagiasságánál fogva, melyet soha sem fog megtagadni, hódoló mély tisztelettel hajol meg szeretett királynéja előtt.

Ezen érzelmek hatása alatt emelem poharamat ma születése napján felséges Urunkra és Királyunkra.

Tartsa Isten őt e nemzetnek még sokáig, legyen uralkodása boldog! legyen családi boldogsága még sok örömeinek kútforrása.

Éljen a Király! Éljen a Királyné!

Ő Eminenciájának eme szavait viharos, több ízben megújuló éljenzés követte.

Ebéd alatt a 33. ezred zenekara a következő műsorban jelzett darabokat játszotta:

Főmagasságú

Dr. SCHLAUCH LŐRINCZ

bibornok és püspök úr

által folyó évi augusztus hó 18-án adott disztrakoma alatt tartandó előadás

Műsora:

1. Wagner Rikard-tól: »Bevonulási induló» a »Rienzi» című operából.
2. Thomas Ambrus-tól: »Mignon» című opera nyílánya.
3. Mascagni Péter-től: »Intermezzo» »L'Ami Fritz» című operából.

— Esedezem!

Az asszonyka gondolkozott és kis vártatva kérdező:

— Tudja ön, mit kíván tőlem?

— Tudom, a legnagyobb kincset: szerelmét, — boldogságot, üdvösséget nékem.

— Es hiszi, hogy ez a kívánsága teljesülni fog?

— Hiszem, mert szeretek és csak a szerelmébe vetett remény tartja elsüggedett léteimet. Szeretem, mert remélek és a hitben, hogy meghallgatja könyörgéseimet, látom fényesen ragyogó napomat. Élessze a reményt és szeretek szerelmében, hiszek benne, mint az életben, mint a pogány bálványában. Adjon szerelmet, mely nélkül hideg, fagyasztó az élet, — egyetlen egy esőkjával oltsa a szenvedély tikkasztó hevében boldogság, gyönyör után szomjazó kebelét. Odaadom vagyonomat, megvédem bántalmazói ellen. Elhalmozom földi javakkal, csillogó kincsekkel és korlátlan akarral parancsolhat rabszolgáim, rajtam, ki lábai előtt térdelve imádja oltárképét.

Feleségem nyugodtan hallgatta kísérfője csábító kéréseit, kezét a férfi karjára tette és csendes, határozott hangon felel:

— Beszéde után csak két eset látszik lehetségesnek: vagy karjaiba vetem magamat, vagy pedig hátat fordítva távozom. Egyiket sem teszem, nem haragszom azért, a mit az imént

4. Verdi-től: »Bevezetés, a szerezsen rabszolgák daloskara és táncza» az »Aida» című operából.

5. Erkel Ferencz-től: Részlet a »Bánk-Bán» című operából.

6. Zajc-tól: »Dal és kardal» a »Zrinyi Miklós» című operából.

A diszebédnél a következők vettek részt:

Pokorny, Beöthy, Ritoók, Nogáll, Grancy, Spiegelfeld, Des Echerolles K., Vinkler, Zajnay, Szunyogh, Remiz, Kónya, Medvigy, Marienescu, Goldis, Winterhalter, Széchenyi, Laurán, Gyalokay, Nátafalussy, Sipos Orbán, Markovics A., Grósz, Sal, Papp Miklós, Bozóky, Meyer, Virányi, Bunyitay, Andrásy, Blaschke, Nagy F., Rác, Schandru, Száhlender, dr. Konrad, Szedlacssek, Ulrich, dr. Fráter, Faliczky, Mezey Mihály, Bereczky, Mallász, Gottl, Velljätzky, Kovács D., Csippék, Vuffka, Philipovics, Vinkler L., Hoffman, Balogh, Czifra, Kucsovsky, Gyöngyösi, Enhuber, Kratochvilla, Gyurkovics, Osterlamm, Rádl Ödön, Hoványi Gyula, Pekanovich, Nagy Sándor, Berezy, Nemeskey, John, Humitia, Bozóky B., P. Lambert, Kovách Béla, Szentkirályi, Gutt, Kersch, Stark, Baszel, Wernhardt, Wagner, Bulyovszky, Dus L., Hlatky, Wachenhusen, Janky, Tóth Imre, Hoványi Géza, Papp János, Ragány, Masic, Egger, Hartmann, Gabriely, Ress, Kristufek, Kiss, Domanzky, Pull, Sipos Árpád, Molnár, Lausch, Géczy Lajos, Krüger, Frankó, Gramm S., Rimler, id. Hoffmann, Lukács, dr. Korda, dr. Schweiger, Matteringa, Krejcy, dr. Wimmer, Földesy, Schnetzer és az udvari papság.

Ebéd végeztével ő Eminenciája cercle-t tartott, mely alatt számosakkal beszélgetett.

Az ebéd d. u. 3 óraker ért véget.

A király születésnapja a székesfővárosban.

— Eredeti tudósítás. —

Budapest, aug. 18.

A király születése napját a szokásos kegyelettel ülte ma meg a főváros közönsége. Diszlobogók lengtek a közepületeken, a dunai hajókon és a kikötőkben s a templomokban ünnepi istentiszteletek voltak óriási közönség jelenlétében.

A hivatalos főistentisztelet délelőtt 10 óraker volt a budavári Mátyás-templomban, melynek főhajójában koronaörök állottak diszörséget. A szentély, valamint a templom előkelő közönséggel telt meg. A főhelyeken ültek: Bánffy Dezső báró miniszterelnök, Daniél Ernő, Perczel Dezső, Darányi Ignác és Josipovich Imre miniszterek, Grünzenstein Béla

az, kit őriznek, jó volt, — a másik pedig sir, siratja a gondjaira bizottak rosszaságát, melyet igaz kezek sajnálkozva jegyeznek fel a vétek ösvényén haladó emberek életlapjára.

Egy angyalka távozik a többiek köréből. Ismerősnek tűnt fel arca, mintha láttam volna már. Könnyű léptekkel szökött a színaranyból való hidacskához, közeledtem hozzá és láttam a világot, bódító magasságból a kicsi földet.

Követtem az angyalka tekintetét és szemem a magas Tátrán akadt meg, — egy kies vidéken, gyönyörű kis fürdőhelyen láttam a feleségemet a nagy fák által beárnyékozott, sima, kavicsos úton sétálni. Epen olyan volt, mint otthon, egyszerű karton ruhájában, kedves mosolyával igazán szép.

Mellette egy férfi haladt. Kíváncsian vizsgálódtam, kerestem arcvonásait, ismeretlen volt ez ember előttem. Beszélgettek közömbös dolgokról, az időről, emberekről, a világ folyásáról.

Az angyalka figyelemmel hallgatta minden szavukat, hirtelen elkomorult arca és szorongó szivvel lestem én is a távolból jövő hangokat.

A férfi beszélt halkán, kérően:

— Megkaptam levelemet?

— Igen.

— És?

— Választ kíván tőlem?

mondott, itt maradok, tovább beszélgetek önnel és kérem, hallgasson meg, éppen úgy, mint én engedtem szabad folyást az ön szavainak. Ismeri férjemet? Nem. Nem olyan szép, mint ön, külseje az ön méltóságos megjelenése mellett eltörpül, igénytelennek tetszik. Nézze meg a fiamat, éppen olyan, szakasztott mása, mint az apja. Az se szép, de arca kimondhatatlanul szelid, szemeiben jószág tükröződik vissza, tekintete lágy, hízog s mégis vas életerő, törhetlen akarat, egész valójának jelleme rajzolódik félreismerhetlenül a tiszta, sima homlokon. Ne m olyan gazdag mint ön, soha sem ígért nékem vagyont, soha sem kaptam tőle kincseket. De az a pár krajczár, a mit fáradságos munka árán juttat családjának, nékem, szebben cseng, mint a világ összes aranyai. A mikor férjhez mentem, sokan beszéltek, hogy kár volt magamat a szegény, igénytelen férfihez kötni. Oh, de hogy bániam meg azt a lépést. A gazdagságot nála a munka pótolja, a magas társadalmi állást az okos, komoly elme, mely egy egész világot terem nekem, nagyobb, szebbet, mint a milyent hatalom, pénz tud megteremteni, olyant, a melyben az ember csendesen, nyugodtan és nagyon boldogan él.

— S egyszerre előáll ön és azt akarja, dobjam el őt, kit mindeneknél jobban szeretek, hagyjam el férjemet, a ki csak azért él, mert én élek, — raboljam el gyermekemtől atyját, támasztát, azért, mivel ön szerelmes belém és

államtitkár, *Rakovszky* István főszámszéki elnök, *Szapáry* István gróf főrendiházi háznagy, *Andrássy* Aladár és *Zichy* Jenő grófok, *Szalay* Imre miniszteri tanácsos, *Szohner* Antal min. osztálytanácsos, *Desseffy* Sándor és *Bubics* Zsigmond püspökök, *Fehér* Ipoly pannonhalmi főpát, *Barlovicz* szerb főkonzul, *Ráth* Károly főpolgármester s a patronusi helyeken *Gerlóczy* Károly és *Márkus* József alpolgármesterek, *Rózsavölgyi* tanácsnok, *Toldy* László főlevéltárnok, valamint számos fővárosi bizottsági tag. A műegyetem tanácsa dr. *Eutz* Géza s az egyetem tanácsa dr. *Lengyel* Béla rektor vezetésével jelent meg. Kévéssel 10 óra után megjött milléniumi díszfogatán *Vaszary* Kolos bíboros hercegprímás udvari papjai kíséretében s a főszentélybe vonult. Erre megkezdődött az ünnepi mise, melynél a hercegprímásnak segítettek *Bogisich* Mihály püspök, *Szechenyi* Miklós és *Vézinger* Károly apátok, *Hellyey* kanonok, dr. *Kohl* Medárd titkár, dr. *Klinda* Teofil főszentszéki jegyző, *Gudenus* báró és *Walther* udv. papok, *Kriszán* Mihály papnöveldei alkormányozó, *Való* Simon, dr. *Pur* Iván, dr. *Szakács* Viktor, *Demény* Dezső, dr. *Nemes* Antal és *Bozóky* Ferencz, továbbá nyolcz papnöveldek. Istentisztelet alatt a templomi ének és zenekar *Vavrincez* Mór főegyházi karnagy vezetésével Mándó Lasso miséjét s a Szent-László és Szent-István királytól szóló régi éneket adta elő *Bogisich* püspök átiratában. Amaz 1697-ből, ez a török hódoltság korából való. Végül *Várady* Sándor az operaház tagja *Bogisich* Mihály »királyhimnusz«-át énekelte el, mire az istentisztelet véget ért.

A belvárosi plébánia templomban a király születésnapja alkalmából ünnepélyes mise volt, melyen *Hornig* Károly báró veszprémi püspök pontifikált fényes segédlettel. — Kilencz óra előtt néhány perczel érkezett meg *Hornig* püspök oldalkanonokja kíséretében fényes papi ornatusban. A templomba lépésekor az »Ecce sacerdot« énekelte a kórus. A templom hajójában nagyszámu előkelő egyházi és világi kitűnőség volt jelen. Ott láttuk a többek között: *Esterházy* Miklós Mórca grófot, *Zichy* Nándort, *Barkóczy* Béla és Jenő bárókat, *Apponyi* Géza grófot, *Prohászka* Ferencz IV. kerületi előjárót stb. Az egyházi kitűnőségek közül *Skarda* József prépost, *Molnár* János apát, *Kirner* Károly belvárosi plébános, *Pintér* Kálmán a kath. kör elnöke és *Kántor* Károly az oltáregylet igazgatója volt jelen.

Kilencz óra után megkezdődött a szent mise, melyen az énekkart *Szaulner* Zsigmond karnagy zenés kísérettel dirigálta. — Ezt követte a »Te Deum«, melynek befejeztével a püspök áldást osztott a hívőkre.

nagy szerelmében még arról is megfeledezett, hogy megkérdezzem, vajjon én szeretem-e önt? — Kérdézetlenül is megmondom: nos igen. szeretem önt. Ugy mint a testvér testvérét, mint a jó barát barátját, mint egy embert lehet szeretni, a kinek csak az a hibája, hogy egy kicsit elbizakodott.

— Ha beteg volna, ápolnám, napokat töltenék mellette, lesve lélekzetét, mint szívzorongva állottam egyetlen bátyám fájdalmas emlékezetű kórágánál. — Ha szegény volna, nagyon szegény, elhagynák azok, kik most mind jó barátai, és vigaszt lel közelemben, jöjjön hozzám, én rajta leszek, hogy vigasztaljam és elűzzem a sötét gondokat az önzetlen barátság résztvevő szavaival.

— Ha lelketlen emberek megalázó dolgokat fognak reá, ha lényegtelen, magukban véve ártatlan dolgokat elcsavarva és felfújva becsülete ellen áskálódnak, én, a mennyire a gyenge női szó elhangzik, fennen fogom hirdetni, hogy hazugság, koholmány a híresztelés, mert maga becsületes ember.

— De esőket, olyan szeretetet, a milyent ön kíván: szerelmet nem adhatok, mert az nincs. Csend volt. Bámultam a feleségemet, éppen úgy nézett, mint egyszer, mikor egy rosszlelkű ember nagyon megbántotta. Szemeiből szigorú tekintet, haragos szikra cikázott, felső ajaka idegesen megrándult és távozóban büntető hangra mondá:

— No, ne tartson bárgyu bábnak, a ki

Pont tíz óra volt, mire az istentisztelet véget ért.

*

Bécs, aug. 17. A Wiener Abend-Post figyelemre méltó cikkelyt ír a király holnapi születésnapja alkalmából Ausztria és Magyarország viszonyáról. Bölcsességgel és tapintattal erősítette meg — ugymond — a király azt a kacsot, a mely Ausztriát a testvér Magyarországgal egybefűzi. Áldott uralkodása mellett érte meg az a nemzet főnállásának ezredik esztendőjét. Az a nagy öröm, a melylyel a milléniumi ünnepeken való részvételkor üdvözölték, bizonyítja, hogy I. Ferencz Józsefnél szeretetesebb uralkodó nincsen.

A katolikus egyesületek országos kongresszusa.

A kongresszus első, második és harmadik szakosztályai, ma délelőtt tartották üléseiket.

E szakosztályok üléseiről szól alábbi tudósításunk:

I. Szakosztály.

A király születésnapja alkalmából tartott ünnepélyes mise után a kongresszus I. szakosztálya a kegyesrendiek dísztermébe gyűlt egybe a tegnap megkezdett ülés folytatása végett.

Az elnöki széket, miután *Wolafka* Nándor cz. püspök, ma sem jöhetett el *Skarda* József prépost foglalta el. — A jegyzői tisztet *Kriszt* Jenő plébános végezte.

A napirend első pontját dr. *Major* Ferencz főorvosnak a jótékony nőegyesületekről és népkonyhákról tartott értekezlete töltötte be.

Határozati javaslatát, mely szerint kath. nőegyesületek alakítandók a hitélet fejlesztésére, a segélyezésre, a cselédek védelmére, valamint a lelenczek felügyeletére és népkonyhák felállítására céljából, a szakosztály egyhangulag elfogadta.

Csillag Gyula dr. egyetemi tanár. A mértékletességi és káromkodás elleni egyesületekről tartott felolvasást. — Határozati javaslatát, melyben a mértékletességi és abstinenciális egyesületek létesítését és az iszákosság megállítását végett az 1891. XIII. t. cz. kibővítését sürgeti, többek hozzászólása után elfogadták.

Csapody István dr. egyetemi tanár a temetkezési és betegsegélyező egyesületekről tartott előadást s határozati javaslatában, melyet a szakosztály vita nélkül elfogadott betegsegélyező egyesületek és ingyen kórházak, nemkülönben temetkezési egyesületek felállítását sürgeti.

azt hiszi magáról, hogy a megtestesült jóság, hibáktól ment. Dehogy. Hiu vagyok és jól esett hallanom, hogy szépnék, szetetetreméltónak tart. Szavai mind jobban meggyőződtek abban a hitben, hogy külsőnem nem csunya és még soká tetszeni fog, úgy mint mondani szokta, büszkesége lesz — a férjemnek.

Óh, hogy kacagott örömeiben az anyyalka. Felém fordította kicsi fejét és felismertem elhalt gyermekemet. Ugyanazok a kedves arcvonások, melyeket annyiszor csodáltam, a fitos orr, azok a nagy sötét szemek és a piczi piros ajak, a mit olyan édes volt megcsókolni. Nevetett a szívem a boldogságtól, a mikor láttam, hogy elsiratott leánykám őrző anyyala lett anyjának, feleségemnek. Hozzá futottam, karjaimba akartam zárni fellelt gyermekemet, de az anyyalka előre szállott és távolról intgetett, hogy kövessem ismét oda, a szemképráztató fényesség elé.

Ott azután lelkendezve, ujjongva monddta el, a mit látott, hallott, tapasztalt.

A körülállók elégedetten hallgatták az őrangyal jelentését, tetszett nekik a földön élő nő viselkedése és az anyyalkák hálaadó énekének elbájoló dallamát hallva, láttam, a mint egy aranyos szárnyu angyal, egy aranyos állványon levő arany alapra nagy fényes betűkkel édesen mosolyogva jegyezte rá a legfelsőbb ítélőszék ítéletét:

»Annuska jó! Annuska hü! Annuska angyal!«

A cseléd és munkásnő védő egyesületekről hosszú szabad előadást tartott *Molnár* János apát. Ugy az ő, mint *Kanócz* István miniszteri osztálytanácsos határozati javaslatát, ki a szegény és koldusügy rendezéséről értekezett, a szakosztály vita nélkül elfogadta.

Ezzel az I-ső szakosztály tárgyalását befejezte.

II. Szakosztály.

Az irodalmi egyesületek szakosztálya ma délelőtt fejezte be a tanácskozásait, *Hummer* Nándor elnökle alatt. *Gyürky* Ödön, a katolikus kör titkára, az egyesületi közlöny ügyében tett előterjesztést s utána fejtegette azokat a módokat, a melyekkel keresztül lehetne vinni, hogy ezentul gyakoribb legyen az érintkezés a kath. írók között, valamint a kath. tudományos és irodalmi egyesületek között is. A tárgyhöz hosszabban *Vucskics* Gyula (Nagyvárad) szólt s aztán a szakosztály abban állapodott meg, hogy fölkéri az előkészítő bizottságot az ügy tanulmányozására és előterjesztés tételére.

III. Szakosztály.

Társadalmi egyesületek.

Tegnap félbeszakított tanácskozásait ma délelőtt folytatta a harmadik szakosztály a katolikus kör helyiségeiben ugyancsak *Apponyi* Géza gróf elnökle alatt.

A tanácskozás első tárgya ama szűkebbkörű bizottság jelentése volt, a melyet a szakosztály tegnap a *Zichy* Vladimir gróf által előadott s a katolikus körök és egyletek országos szervezésére vonatkozó határozati javaslat részletesebb megvitatására kiküldött. Ez a bizottság ma a következő határozati javaslatot terjesztette be:

Tekintettel arra, hogy a katolikus egyleti élet felvirágzása céljából az országos szervezkedés szükséges és hogy a létező és létesítendő körök és egyletek kölcsönös érintkezése nagy hatással lesz az egyletek föllendülésére, tekintve továbbá, hogy az a mostoha helyzet, a melyben a katolikus egyletek jelenleg vannak, kivánatosnak tünteti fel, hogy az egyes körök ne álljanak védtelenül magukban, hanem egyetemes és közös védelemben részesülvén, a hatóságok előtt erősebb és szakavatott képviselést nyerjenek: mondja ki a kongresszus, hogy a katolikus egyleteknek és köröknek szövetkezeti alapon és egyházmegyénként való szervezését szükségesnek tartja.

A határozati javaslatnak egyhangu elfogadása után *Pintér* Kálmán (Gyürky Ödön előadó akadályoztatása folytán) a következő határozati javaslatokat terjesztette be: 1. a kongresszus ajánlja figyelmébe minden egyes kath. egyesületnek katolikus szellemű felolvasások tartását. 2. népkönyvtárak felállításával hassanak oda a kath. körök, hogy a nép megóvassék a katolikus szellemre káros könyvek és sajtó behatásától, 3. mondja ki a kongresszus, hogy a kath. körök a nemzeti kulturális feladatokat is felkarolják és hogy 4. a katolikus egyletek fogyasztási szövetkezetek létesítésével a nép anyagi helyzetén is javítsanak.

Mind a négy javaslatot a szakosztály magáévá tette.

Az ülés végén még *Apponyi* Géza gróf egy köriratot olvas fel, a melyben a pécsi katolikus kör a katolikus autonomiának létesítését sürgetvén, felhívja a köröket, hogy a kérdést tanácskozásuk tárgyává tegyék s vitassák meg a módokat, a melyek az annyira óhajtott autonómia létesítését elősegítsék.

Itt hosszabb vita fejlődött ki a fölött, vajjon e módzatok megbeszélése képezheti-e a szakosztály feladatát.

Esterházy Miklós Mórca gróf szerint e módzatokat annál kevésbé lehet megvitatni, mert a kultuszminiszter ígéretet tett az autonómia behozatala iránt. Ezt be kell várni. Majd azután, ha a miniszter előterjesztésével nem lesznek megelégedve, — amint hogy valószínűleg így is fog történni, — lesz idő a módzatok megbeszélése.

A szakosztály ez indítványt elfogadván, az ülés véget ért.

IV-ik szakosztály.

Kath. legény- és munkásegyletek.

A IV-ik szakosztály a Rottenbiller-utca 22-ik szám alatt, a katolikus legényegylet helyiségében tartotta ülését, *Schiffer* Ferencz elnökle alatt.

Az első előadó *Schiffer* elnök volt, a ki a katolikus legényegyletek országos szervezéséről beszélt. A következő határozati javaslatot nyújtja be:

A katolikus legényegylet az iparos-egedek erkölcsi és gyakorlati kiművelését célozza és negyven év óta életrevalóságáról fényes bizonyítást tett, azért a kath. egyesületek nagygyűlése a magyar püspöki kart felkérőnek határozza, hogy a kath. legényegylet országos szervezését elrendelni és az egyes egyházmegyékben létező és még létesítendő katolikus legényegyleteket erkölcsi magas támogatásukban részesíteni méltóztassék.

A határozati javaslatot egyhangulag elfogadták. A következő előadó *Pokorny* Manó volt, a ki a mesterinasok védelméről és neveléséről beszélt. Elmondja milyen elhagyottak manapság a szegény inasok, kik nem részesülnek kellő oktatásban és ki vannak téve az erkölcsi elzülésnek.

Szükségesnek tartja az inasok vallás-erkölcsi nevelését és a következő határozati javaslatot nyújtja be:

A katolikus egyesületek országos kongresszusa az 1884-ik évi XVII. törvényezikk 62. és 83. szakasza értelmében követeli, hogy az iparosok és iparostanonciskolák ne csak ne akadályozzák az iparos tanuló ifjúságot a vasárnapi és ünnepi istentiszteletben és más szükséges vallásgyakorlatokon való részvételben, hanem arra, nevelő kötelességüknek fogva hathatósan serkentsék; hogy a vallástanítás mind amaz iparos tanonciskolákban, a hol eddig sajnosan hiányzott, lehetőleg a mesterinasok vasárnapi szabadságidejének kiméltése mellett, sürgősen behozassék. Tekintettel a nagy veszélyre, a mely az iparosifjúság korai megromlásában rejlik, melegen ajánlja a kongresszus a mesterinasok testi-lelki gondozására szolgáló kath. szellemű inasmenedékhelyek felállítását és felvirágoztatását annyival is inkább, mert ezek a kath. legényegyletek működésére is óhajtott előkészítést nyújtanak.

A javaslatot többek hozzászólása után elfogadták.

Ezután *Vargha* Dezső plébános érkezett a kath. mesterregyesületekről, munkásegyletekről és gazdaegyesületekről és sürgette ezeknek megalakítását.

A következő határozati javaslatot nyújtotta be:

A magyar kath. egyesületek első országos kongresszusa szükségesnek tartja a munkások vallás-erkölcsi és anyagi érdekeinek oltalmára mielőbb kath. munkásegyletek alakítását.

Szükségesnek tartja, hogy a kisiparosok versenyképességének fokozására és a kisiparosok nehéz helyzetéből való kiszabadítására kath. mesterregyesületek alakítandók szövetkezeti alapon.

A mezőgazdaság válsága, a mely súlyával első sorban a kisgazdákra nehezedik, megköveteli, hogy a kisgazdák gazdakörökbe, hitelszövetkezetekbe tömöríttessenek, hogy az idők súlyos bajjaival könnyebben megküzdhessenek.

A fentjelzett célok elérésére mindenképp elöl szükséges szociális és közgazdasági állapotaink felismerése, miért is megkeresendő a püspöki kar, hogy a papnevelő intézetekben a szociológianak és nemzetgazdaságnak kapcsolatban ez etikával és a kanoni-joggal való tanítását elrendelje, mely alkalommal az ily irányú egyesületek célja és szervezése a növendékpapsággal megismerhető volna. Ez történhetné a képzőintézetekben is röviden és gyakorlati módon.

A Szent István-társulat, a mely már eddig is oly szép eredményeket mutathat fel az egyesületi eszmék terjesztése körül, megkeresendő, hogy egy alapos és gyakorlati munkában ismeresse a fenti egyesületeket.

Chobot Ferencz a magyarországi kath. kisiparosok országos segítő- és nyugdíjalapjáról beszélt.

Végül *Streicher* József német-bolyi plébános érkezett a kath. ifjúsági egyesületekről.

Esterházy Miklós Mór gróf

a kath. egyetemen kongresszusán, tartott megnyitó beszéde.

Dicsértessék a Jézus Krisztus! Mindörökké Amen! E szavakkal nyitom meg Magyarország katolikus köreinek és katolikus egyeteinek első országos kongresszusát. Megnyitóm a kongresszust e szavakkal, melyekkel mi katolikusok egymást üdvözölni szoktuk, a melyekkel hálánknak, köszönetünknek, örömünknek szoktunk kifejezést adni.

Valóban kell is, hogy hálánknak adjunk kifejezést az isteni gondviselés iránt, mely oly sok viszontagság után megengedte, hogy Magyarország katolikusai itt az ország székes fővárosában összejöhessenek, hogy hitvallást tegyenek. Köszönetünk kell kifejeznünk Ó Eminenciájának, Magyarország hercegprímásának (*Zajos* éljenzés) kérve az isteni gondviselést, hogy drága életét oltalmazni és megáldani kegyeskedjék. (Eljenzés.)

Köszönetünket kívánjuk leróni méltóságok Magyarország főpásztorai irányában, azon kegyes támogatásukért, melylyel e kongresszus létrejött körül velünk együtt fáradozni méltóztattak. Köszönetünket fejezzük ki méltóságoknak megjelenésükért; és fogadják azon ünnepélyes szent ígéretünket, melyet hálánk némi adójának méltóztassanak tekinteni, hogy mi tanácskozásunkban mindenkor szentegyházunk tanait fogjuk követni, hogy soha főpásztoraink bölcs vezetése nélkül akezióba lépni nem fogunk (élénk helyeslés) és kérjük méltóságokat, hogy bölcs vezérletüket ezen tanácskozásaink alkalmával se méltóztassanak tőlünk megvonni.

Tisztelt uraim! Engedjék meg, hogy önöknek is köszönetet mondjak megjelenésükért és fogadják legőszintébb bajtársi üdvözléseimet. Igenis, bajtársakként üdvözölöm önöket, mert fájdalom *Magyarország katolikusai ma csak bajtársaknak tekinthetik egymást* és csak azon érzelmekkel viselkedhetnek egymás iránt, melyeket bajtársak hordanak szívük mélyében. (Igaz! ugy van!)

T. Nagygyűlés! Mióta a kongresszus eszméje fölmerült két nagy kérdés foglalkoztatja a közvéleményt. Az egyik az, hogy mit vár tőlünk az ország, hogy a kongresszusnak mi lesz az eredménye? a másik az, hogy mit ígérhetünk mit nyújthatunk Magyarország katolikusainak?

Miőn Budapestre készültem, hogy elfoglaljam e helyet, melyre engem megtisztelő bizalmuk meghívott. (*Zajos* éljenzés)

Ezt hallottam mondani, *hogy ez a kongresszus ismét Magyarország katolikusainak harci riadója lesz.*

Nem bánom, elfogadom ezt az elnevezést, de mégis szükséges, hogy tisztázzuk némileg az eszméket és megállapítjuk azt, *hogy e harci riadót ki fujta először: mi-e, vagy pedig az ellenpárt.* Kijelentem, hogy ezen megnyitó beszédben politikával foglalkozni nem akarok, hogy egy időre elfelejtem muítamat és tevékenységemet azon alkalommal, midőn a politika hullámai engem is arra készítettek, hogy szembeszálljak ellenfeleinkkel. (Hosszantartó lelkes éljenzés.) Én ma csak azzal a kérdéssel akarok foglalkozni, vajjon szükséges volt-e, hogy mi, a katolikus körök és katolikus egyetemek képviselői tanácskozásra összejöjünk és állapítsuk azt az irányt, melyben haladnunk kell, ha azt akarjuk, hogy szent vallásunk az őt megillető helyet Magyarországon továbbra is elfoglalhassa.

Mi a mi törekvésünk? Az, hogy *Magyarország keresztény ország maradjon.* (Élénk tetszés) hogy Magyarország katolikusai Magyarország keresztény multját meg ne tagadják soha, de arról se feledkezzenek meg, hogy él Magyarországon egy fiatal nemzedék is, melyet a keresztény vallás szent tanában nevelni kötelesség. (*Zajos* helyeslés). Szem előtt kell tartani azt is, hogy a *jelen nemzedék keresztény nemzedék akar maradni*, hogy rólunk is az a latin közmondás kell, hogy elhangozzék széles ez országban: »Occidi potest, vinci non potest«. (Meghallni tudunk, de legyőzni magunkat nem engedjük.) (Lelkes éljenzés.)

Mit látunk, ha széttekintünk állami és társadalmi intézményeinken? Látjuk azt, hogy mindenfelől a jogegyenlőséget hangoztatják, mint legfőbb üdvöt.

Én a jogegyenlőség előtt meghajlok, ha azt látom, hogy ez azt jelenti, hogy az országban mindenkinek egyenlő mértékkel osztják az igazságot. De ha azt látom, hogy a jogegyenlőség, a lelkiismereti szabadság csak bizonyos körökre nézve érvényesül, ha az országnak ezer meg ezer polgára, egy egész társadalmi osztály kiváltságokban részesül, akkor igazságérzetem fellázad és ilyen jogegyenlőségből nem kérek, hanem követelem az igazi jogegyenlőséget. (*Zajos* éljenzés és taps.)

T. uraim! Ha a vallás tanai nem hatják át az állam és társadalom intézményeit, akkor nem marad egyéb, csak az erőszak, az irigység és végre a vigasztaló kérelhetetlen halál. Ettől akarjuk megmenteni a társadalmat, az országot. Mi nem akarjuk azt, hogy a hatalom kifolyása csupán az erőnek legyen, hanem azt kívánjuk, hogy az ország és társadalom épülete szilárd alapra helyeztessék és ezt az alapot alkossák igazságos törvények, vallásos keresztény törvények. (Élénk éljenzés és taps.)

Szükséges ez azért, mert keresztény vallásunk magában foglalja mindazt, ami az emberiségre üdvös, mert annak alapítója az ur Isten szent fia. Az a körülmény, hogy a keresztény vallás az egész országot megbódította és legyőzte a pogányságot is, elég bizonyíték arra, hogy szent vallásunk, eltekintve minden miszticizmustól — jövőre is alkalmas lesz arra, hogy országunkat, nemzetünket egy szebb, egy jobb jövő felé vezérelje. (Lelkes éljenzés és taps.)

Mi azt akarjuk, hogy társadalmi és állami intézményeinket a keresztény szeretet sugalmazza, hogy állami törvényeink legfőbb alapja a keresztény szeretet legyen.

Könnyen megtörténhetik, hogy e szavaim után bizonyos oldalról kicsinylőleg fognak rólam nyilatkozni azért, hogy mint, modern, századvégi ember szeretetről beszélek, midőn a társadalom reformálásáról van szó. De én ragaszkodom szavaimhoz és követelem, hogy a keresztény szeretet legyen alapja a törvényhozásnak akkor, midőn azon társadalmi rétegek sorsával foglalkozik, melyek elhagyatva és elszigetelve a legnagyobb veszélynek vannak kitéve. (*Zajos* helyeslés.) Azt hiszem, önök értenek engem; tudják mire, és kikre ezélek és nem követelik tőlem, hogy bővebben foglalkozzam ezzel a témával, miután beszédem elején kijelentettem, hogy a teremből a politikát ki akarom zárni. (Helyeslés.)

Igenis, mi tanácskozásaink alkalmával a keresztény szeretet elveit szem előtt fogjuk tartani, foglalkozni akarunk a keresztény családdal, a keresztény ifjúsággal, a keresztény munkásokkal, szóval a kereszténység minden tagjával. (*Zajos* helyeslés.) Ezt az ünnepélyes ígéretet tesszük, és azon leszünk, hogy ígéretünket beválthassuk. Nem tudom valóban képesek leszünk-e eszméinket diadalra juttatni.

Oly intézmények könyeznek, melyek minket gátolnak, a mely jószándékainkat elferdítik, melyek, ha ránk támadnak, más fegyvert nem ismernek, mint a gyanúsítást és rágalmozást. (Igaz! Ugy van!) a melyek kerülve a nyílt bátor harcot, orozva támadnak azokra, a kik meggyőződésüket nyíltan és bátran hiányoztatják. De engedjék uraim az önök nevében ígérnem e szegény országnak, hogy addig, a míg Magyarországon pap lesz, a ki a katolikus szent vallásunk kebelébe felveszi a kisdéd gyermekeket, addig nem szünik meg azon törekvésünk, hogy vallásunkat diadalra jutassuk. (*Hosszantartó lelkes éljenzés és taps.*)

Önök uraim, bajtársaink és én önök bajtársa vagyok. Nyujtsunk kezet egymásnak, támogatassuk egymást a veszedelemben és érvényesítsük mindenkor bátran meggyőződésünket. (*Zajos helyeslés*)

Minap egy bucsujáró helyről kaptam levelet, melyben egy szerény pap azt írja, hogy a katolikusokért és érttem imádkozott, mert ott, a bucsujáró hely szent templomában felvillant előtte az a sok veszedelem, amidőn csekélységemet környezni fogja. Megvagyok győződve, hogy mindaz, a mi eddig keresztül mentünk, elfog enyészni, azon nagy harcokkal és veszedelmekkel szemben, a melyek még reánk várnak és hálát adok Istennek, hogy reánk várnak, mert akkor beteljesedik az ur Isten szent ígérete, hogy soha szentegyházát, harcz nélkül el nem hagyja.

Mint beszédem elején kijelentettem, meg-

halni tudunk, de nincs erő, mely a magyar katolikusokat legyőzni képes legyen. (Szűnni nem akaró lelkes éljenzés és taps.)

A kvóta-kérdés.

Írta: HORÁNSZKY NÁNDOR.

A monarchia két állama között fennálló kapcsolatból származó kiegyezési kérdések különbség nélkül nagy fontossággal bírnak és életbevágó érdekeket érintenek.

Ezek között azonban mind közjogi természetűre, mind pénzügyi jelentőségére, mind pedig megoldásának folyton szaporodó nehézségeire tekintettel kiemelkedik a »kvóta« kérdése mely, — ha minden jelenség nem csal — ma a kiegyezési akció egész területét dominálja.

A kérdés megoldása nehéz is és kényes is, mert míg a vámszövetség, a bank és fogyasztási adók rendezése, sem az alku, sem a meg egyezés kényszerének alávetve nincsenek, sőt ezek felett mindkét állam önállólag intézkedhetvén, végső esetben ennek igénybevétele mellett minden anyagi károsítás és minden politikai gyűlölködés kikerülhetővé válik; addig a kvóta kérdésében törvény szerint egyik állam sem bírván önálló rendelkezési joggal, hanem mindkét fél kötelezőleg alkura és meg egyezésre, vagy végső esetben fejedelmi döntésre lévén utalva, hiányzik azon természetes megoldási mód, mely az önálló rendelkezés útján, minden támadható sérelem eikerülésének törvényes biztosítékát szolgáltatathatná.

A kvóta megállapításának eme kényes természetét fokozza még az eljárási mód is, melyre a törvény ezen megállapítást utalja, mert nem szükséges bővebben fejtegetnem, hogy azon álláspontok, melyeket egyszer az országos bizottságok a nyilvánosság előtt elfogalnak, rendszerint meg is merevednek, sőt oly kérdések is, melyek bizalmas tárgyalások mellett, sokszor talán abszurd természetüknek fogva még csak szóba sem jöhetnének a nyilvánosság előtt, éppen az emberi gyengeség lélektani törvényeinél fogva a »Rechthaberei« versengéseivé fajulnak és a helyett, hogy a tárgyalásokban az igazság eszméi egymáshoz közelebb jutnának, azokból egy elmérgesedett ügy kerül ki, melyet azután tovább kezelni és megoldani sokkal nehezebb, mintha annak semmi előzménye nem lett volna.

Ha már most mindezekhez a nehézségekhez még hozzávesszük azt is, hogy a kvóta megállapítását elodáznai nem lehet, mert e nélkül a fennálló alkotmány egész gépezetének működése megakad; akkor csakhamar világosan fog előttünk állani, hogy az egyezkedési eljárásban sok okosságra és sok mérsékletre, az igazság felismerésében és alkalmazásában pedig sok jóakaratra és teljes objektivitásra van szükség, mert ellenkező esetben könnyen bekövetkezhetik az, hogy a nemzet az ő saját akarata és saját hozzájárulása nélkül súlyos — és a mi fő — igazságtalan terhek viselésére lenne kötelezve, a mi azután előbb-utóbb a közjogi kapcsolat megrendülésére vezetne.

És imé! az óvatosságra intő nehézségeknek ennyi sokasága mellett mit látunk?

Egy lármás agitáció indul meg Ausztriában, hogy Magyarország kvótáját fel kell emelni. Megindul — és ezt jól jegyezzük meg — mielőtt még az eljárásra hivatott közegek működésüket megkezdték, vagy a számbavehető tényezők bármelyike csak vizsgálatába is bocsátkozott volna azon erők megmérésének, melyeken a teljesítési képesség, mint a kvótának egyedüli természetes és törvényes alapja nyugszik.

Hangokat hallottunk — még pedig politikai pártkülönbség nélkül egymásra licitálva — a sajtóban, a tartományi gyűlésekben, a kereskedelmi kamarákban, a birodalmi tanácsban, sőt még a delegációban is, melyek részint Magyarország példátlan gazdasági fejlődésére, részint millenniumának betetőzésére, részint politikai belátására, sőt némelyek még támadó formulákra is hivatkozva, kívánják és követelik, hogy Magyarország kvótája felemeltessék. Csak kettőt nem hallottunk soha és sehonnán. Nem hallottuk a támasztott kívánságnak adatszert megokolását, holott talán mégis csak ez lenné a döntő és nem az a láрма, mely eset-

leg csak a terrorizmusra, vagy a tudatlanok félrevezetésére lehet szánva, — nem hallottunk továbbá államférfiúi nyilatkozatokat, melyek ezen agitációval szemben az objektivitásra és mérsékletre intettek volna.

Vajjon lehet-e ily előzmények mellett csodálkozni a felett, hogy megszületett az osztrák kvótabizottságnak első üzenete, mely a praecipiummal együtt 31.40 százalék helyett 43.16 százalékot javasol, mely az eddigi kiszámítási alapot egyszerűen félredobja, mely a teherviselési képesség vizsgálata elől az egész vonalon kitér és mely az anyagi teljesítési képességet nem a vagyon és nem a nemzeti jövedelem eszméjéhez; hanem az ezektől teljesen idegen és semmi összefüggésben nem álló, tehát logikailag erőszakos gondolathoz, a két állam népességének arányaihoz, no meg, — a mint magát a második üzenet kifejezi, — »a népesség tág köreiből nyilvánult«, de — mint látjuk, — jól praeparált hangulathoz köti.

Ily jelenségekkel szemben önkénytelenül is felmerül az a kérdés: hogy mi akar hát ez tulajdonképpen lenni?

Talán a teljesítési képesség felderítésének a megakadályozása, hogy a zavarosban jobban lehessen halászni?

Talán a spekuláció arra, hogy a ki sokat kíván, az legalább valamit kap?

Talán a magyar állam jelenlegi kormányzati és politikai helyzetének kizsákmányolása?

Talán egy szelid nyomás arra, hogy a felzaklatott közvélemény hangulata, az eldöntés procezzusába szintén belevitessék?

Én ezeknek egyikét sem kívánom feltételezni, de az bizonyos, hogy ezen gondolatok sokkal közelebb állanak az eddigi történetekhez, mint az a feltevés, hogy itt a kvótának csakugyan egy igazságos és méltányos megállapítása czéloztatik. Már pedig első sorban mégis csak azzal kellene tisztába jönni, hogy tehát a kvóta megállapítása, az anyagi teljesítési képességen nyugodjék-e? avagy oly taktikai fogásokon, melyeket az egyezkedő felek egyike, vagy másika több-kevesebb szerencsével kifejt. Mert míg az elsőt alapul venni és a kölcsönös jóhiszeműséggel kiderített teherviselési képesség arányainak megfelelő kvótát megállapítani és elfogadni, mindkét félnek egyiránt törvényes és loyális kötelessége, addig a taktikai tétre lépni vagy az eldöntésre ennek befolyást engedni, a szolid eljárásnak oly hiánya lenne, mely nemcsak a kvóta megállapításában rejlő nagy érdekeket sértené, de magában, az egyezkedési eljárásban is veszedelmes preczendest alkotna.

Mint a monarchia két állama közt fennálló közjogi kapcsolatnak őszinte híve, nem kis aggodalommal látom, hogy az eddigi tárgyalásokban csakugyan az imént jelzett két alternatíva jön egymással összeütközésbe. A magyar bizottság a törvényes alapot elhagyni nem akarja, hanem teljes odaadással arra törekszik, hogy a teljesítési képesség erőviszonyai kipuhatolassanak és bármi legyen az eredmény, a kvóta, ennek arányaihoz képest állapittassék meg. Az osztrák bizottság viszont a törvényes alapot mellőzi, az anyagi teljesítési képesség arányainak felderítését kerüli, egy ettől teljesen idegen alapra, tudniillik a két állam népességének arányaira helyezkedik és oly kvótaemelési javasol, mely a szakítást egyenesen provokálja. A magyar álláspont világos, őszinte és a törvény szellemének megfelel; az osztrák álláspont taktikus zavarra törekszik és a törvény szellemével ellenkezik.

Ezeket látva és megfontolva, elementáris erővel nydul előtérbe az a kérdés, hogy vajjon mi lehet az osztrák álláspontnak a pszichológiájára és mi lenne a következménye, ha a magyar bizottság elég gyenge lenne a törvényes alapot elhagyni?

A felelet mindkettőre készen fekszik.

Az osztrák bizottság látja és érzi, hogy a teljesítési képesség kipuhatolása mellett, a magyar kvóta nem emelhető és így az erre irányuló javaslatnak vereséget kell szenvedni. Mit tesz tehát? Kerüli a természetes és törvényes megoldási módozatot, beleviszi a kérdést egy nagy zürzavarba, felállít egy merész arányszámot, és ezen az uton gondol valamit elérhetni. Ámde, ha az egyezkedési eljárás és kvótameg-

állapítás ezen kinövésének egyszer s mindenkorra elejét nem vesszük, akkor a kvóta elintézésének lábai alul kihuzunk minden szilárd alapot és az egész művelet oly állandó khaosz czivakodás és szerencsejáték lesz, melyből ellenfeleink gunyakacaja között, mindannyiszor csak a gyűlölség kvótája fog kikerülni és magának az intézménynek ily uton való biztos összeroskadásáig is, a zsákmányt nem az fogja elvinni, a kinek igazsága van, hanem az, a ki a legelítendőbb eszközökkel dolgozik, és a ki a siker fejében, egyébb téren hozandó nagyobb áldozatokkal a másokra reálicizál, vagy a befolyásos tényezők nagyobb jóakarataát birandja.

Miután pedig Magyarország a törvényes állásponttól le nem léphet és oly eljárásról, mely a teherviselési képviselési képesség felderítésétől idegenkedik, hozzá nem járulhat; miután továbbá a kvótának emelésébe ez okon, de meg azért sem egyezhet bele, mert a magyar bizottság által eddigelé felhozott és — mint reméllem — még bővebben is megvilágítandó összes adatok az egész vonalon azt bizonyítják: hogy a két állam erőviszonyainak fejlődése és jelenlegi állása szerint a legkisebb emelés is kézzelfogható igazságtalanság lenne, kénytelen vagyok magam is konstatálni, hogy alig remélhető, miszerint ez uton, az általam egyébként szintén melegen óhajtott egyezmény létrejöhhessen.

És ez nagy baj mind az ügyre, mind az intézményre, mind pedig azon kapcsolatra, melyen a monarchia két államának közjogi rendje és ezzel összefüggésben, hatalmi ereje is nyugszik.

A törvény ugyanis azt rendeli: hogy »ha sem a két küldöttség, sem a két országgyűlés nem tudna megegyezni, akkor a kérdést, az előterjesztett adatok alapján ő Felsőge fogja eldönteni.« Ugyde ezen döntés az osztrákokra vonatkozólag csakis egy évre terjedhetvén, bár ez Magyarországot nem kötelezi, valószínű, hogy az uralkodó ezen döntésben reánk vonatkozólag sem menne tovább és így, egy év múlva, ismét ott lennénk, a hol ma vagyunk, csak hogy talán nagyobb animozitások között mint a minők jelenleg fenforognak.

A döntés tehát a bajt nemcsak hogy nem sajnálja, de abból esetleg állandó betegség fejlődhetik, már pedig:

Kívánatos-e az, hogy a monarchia két állama egymással állandó anyagi viszálykodásban éljen?

Kívánatos-e az, hogy ezen viszálykodásban a korona örökös biráskodása szerepeljen?

Képzeltető-e az, hogy ilyen állapot mellett befelé politikát csinálni, — kifelé pedig a monarchia tekintélyét fentartani lehessen?

Feltehető-e az, hogy ezen viszálynak kihatása ne legyen minden más ügyekre, melyeknek elintézése a monarchia két állama között fennálló kapcsolattal összefüggésben van?

Feltehető-e az, hogy egy ily állapot előbb-utóbb szakadásra ne vezessen?

Mindezeket kell, hogy komolyan megfontolják azok, kik a monarchia két állama közt fennálló közjogi kapcsolat mellett állanak és azon állami biztonságra, mely a pragmatica sanctio alapgondolatához és nagy céljaihoz fűződik, súlyt helyeznek, a kiknek tehát el kell kerülniük minden lépést, mely igazságtalanságra és ez által a kapcsolat lazítására vezethet.

Az eddigiekben vázolt bajok és azoknak káros következményei indítanak engemet is arra, hogy a békés kibontakozás szálait keressem és a megoldásnak oly módozataira mutassak, melyeknek eszmeköre szerény véleményem szerint egy igazságos elintézésre alkalmasnak ígérkeznek.

Álláspontom tisztázása és a félreértések elkerülése végett előre kell bocsátanom, hogy lelkiismeretes vizsgálódások után tisztán látom és épp oly őszinte loyaltással, mint megingathatlan meggyőződéssel vallom, hogy a jelenlegi kvóta a két állam teherviselési képességének az eddigi alapon számítva is nemcsak hogy megfelel, de a mérleg csekély mértékben még ma is Ausztria javára billen. Azon feltevések tehát, melyekre kombinációimat fektetem, korántsem jelentenek koncessziókat, vagy a magyar álláspont feladását, mert ez ellen egyszer

mindenkorra határozottan tiltakozom; hanem jelentik csupán azt, hogy a javaslatba hozandó kibontakozás megvilágítása érdekében egyelőre semleges álláspontra kívánok helyezkedni.

Nézzük meg tehát, hogy miként áll jelenleg a kérdés?

Megegyez mindkét küldöttség abban, hogy a kvóta meghatározásának alapjául csakis a két fél teljesítési képességének arányai szolgálhatnak; ellenben nem tudnak megegyezni abban, hogy maga a teljesítési képesség milyen adatok és kiszámítási kulcsok segítségével állapítható meg.

Én ugyan azt tartom, hogy az eddigi alap, a mint erre alább néhány észrevétel kíséretében még visszatérek, kölcsönös jóakarattal és objektivitással vizsgálva, ma is feltétlenül biztos kiszámítási kulcsot szolgáltat, mindazonáltal nem lehet tagadni, hogy ha az adórendszer lényegesen módosul, vagy pláne annak gyökeres változásai a monarchia egyik vagy másik államában keresztül vitetnek, akkor a jelenlegi kiszámítási alappal tovább boldogulni nem fogunk, mert a bruttó adóbevételek teljesítési képesség összehasonlítására többé alkalmasak nem lesznek.

Ámde ebből nem az következik, hogy más, alkalmas alapról ne gondoskodjunk, de sőt ellenkezőleg ilyen keresnünk és találnunk is keli, mert különben magának az egész közjogi kiegyezésnek fenmaradása fogna kérdésessé válni.

A feladat tehát, melyet meg kell oldanunk, kettő.

Az egyik az, hogy jövőre egy alkalmas és mindkét részről egyenlő tényezőkön nyugvó kiszámítási alapot keressünk és az egyezkedő államokat megszabadítsuk azon vitáktól és versengésektől, melyek a károsodás nélküli megegyezésnek útjában állanak.

A másik pedig az: hogy addig is, míg ez bekövetkezhetik, a jelenlegi kvótaháboru békés és igazságos elintézésének módját megtaláljuk.

A mi az elsőt illeti, én mindig azon véleményben voltam, hogy az egyenes és közvetett adók bruttóbevételei csak addig lesznek alkalmas tényezők a két állam teljesítési képességének megállapítására, a míg azoknak adórendszerei gyökeres változások következtében, egymástól lényegesen el nem fognak térni. Ez az eset ugyan még ma sem forog fenn, de azért a gyakorlat mégis azt mutatja, hogy a mult kvótamegállapítások alkalmával, a nézeteltérések annál inkább szaporodtak, mennél több változásokon mentek keresztül az adótörvények, és mennél inkább sokasodtak azon állami feladatok, melyek a budget kereteinek tágulását mintegy természetszerűleg maguk után vonták, a nélkül, hogy maga a teljesítési képesség ezzel lépést tartott volna. A míg például az 1867-ben hasonló alapon megállapított kvótára vonatkozólag, az osztrák bizottság második üzenetében, ma is azt mondja, hogy az a két ország pénzügyi helyzetének megfelelt; addig a későbbi kvótamegállapításoknál már egymást követték a bruttó és nettószámítások, az átfutó természetű tételek, az egyoldalulag létesített adók számításai és levonásai, a fogyasztási adóvisszatérítések kulcsának változásai, az adószázalékok különbözősége, az országos adópótlékok és részben ezek konverziójának természete, a földbirtokra, a járadékutalajdonra és az iparüzésre kivetett adók egyenletessége és több más hasonló tételek ellen emelt kifogások, sőt ezen kifogások, igazabban zürzavarra törekvő kiegyezések ma már odáig mennek, hogy az adóterhek fokozásának és az adósságok szaporításának példátlan erőfeszítéseit és magában foglaló és a teljesítési képességgel semmi összefüggésben nem álló egész költségvetés állíttatik oda, mint az erőviszonyok arányainak megmérése.

Mire tanít tehát bennünket ez a tapasztalat?

Egyszerűen arra, hogy a két állam bruttóbevételei bennünket ideig-óráig és az igazság elérésére törekvő jó akarattal eligazíthatnak ugyan, de azért mégsem képezik az igazi, természetes alapot és hogy ennek igénybevétele 1867-ben is csak azért nem szolgáltatott okot jelentékenyebb nézeteltérésekre, mert az abszolút rendszerből átmenve, az átmenetel küszö-

bén, mind az adórendszer, mind a pénzügyi igazgatás, mind pedig a budget keretei tekintetében egyenletes alapokon állottunk; arra tanít továbbá, hogy ezen alap akkor is csak helyettesítője és kifejezője volt az igazi, és egyedi természetű alapnak, — a két állam nemzeti jövedelmeinek, — arra tanít végül, hogy a kvótatárgyalásokból ki kell küszöbölni minden oly elemet, mely a fentebb esetelt kifogásoknak, zürzavaroknak, esetleges frakciozításoknak és taktikai fogásoknak tág kaput nyit, és reá kell helyezkedni arra a természetes alapra, mely a teljesítési képességnek egyedi igazságos megmérése és ez a két fél nemzeti jövedelme.

Mert elvégre is józan észszel nem lehet tagadni, hogy például egyenlő teljesítési képesség mellett, az egyik állam az ő alattvalóitól nagyobb közszolgáltatást követelhet, mint a másik, — nem lehet továbbá tagadni, — és ez a fő, — hogy két állam teljesítési képességének összemérésében nem az a döntő: hogy a nemzeti jövedelemből az egyik, vagy a másik állam, a maga speciális helyzetében, és a reá nehezedő feladatok betöltése érdekében — a mint erre Magyarország helyzete éppenséggel kiáltó példa — mennyit kénytelen kisajátítani, hanem a döntő: maga az az erő, mely a teljesítésnek rendelkezésére áll, ez pedig a nemzeti jövedelem.

Ezen jövedelem kiszámítása, a mennyiben az, a jelenlegi adózási rendszer alapjait képezi, egy kis jóakarattal, kölcsönös méltányossággal és kellő buzgalommal ma sem lenne nehéz.

Feltétlenül könnyűvé, biztossá és számszerűvé fog azonban válni, mihielyt az adóreformok, különösen és főképpen pedig a személyes jövedelmi adó reformja nemcsak Ausztriában, hol ez már napirenden van, de Magyarországon is keresztül vitetik, mert ezen adónem alapját az összes és valóságos adójövedelmek képezvén, ezeknek bármily forrásokból eredjenek is, ki kell puhatoltatniok és így minden, a mi vagyon, a mi kereset, a mi tőke, a mi járulék, egy szóval a mi a teljesítési képesség szempontjából értéket képvisel, jövedelem alakjában, felderítetvén, előáll az egész nemzeti jövedelem, vagyis maga a teljesítési képesség, mely tehát az erőviszonyok arányainak megállapítására ezen adóreformban önként kínálkozik. Hiszen csak egy pillantás azon adójavaslatokra, jelentésekre és számításokra, melyeket az osztrák kormány és a birodalmi tanács állandó adóügyi bizottsága, az ottani törvényhozás elé terjesztettek és csak egy pillantás azon emlékiratra, melyet a magyar kormány az egyenes adóreformok tárgyában az általa összehívott szaktanácsközmány elé terjesztett és meggyőződhethet mindenki, hogy mennyire önként kínálkozó, mennyire egyenletes alapokon nyugvó, mennyire számszerű és a teljesítési képességnek minden erőit mennyire felölelő lesz azon kiszámítási alap, melyet az adótörvények segítségével a felderített nemzeti jövedelem mindkét államnak kezébe ad.

Elég legyen e tekintetben az osztrák törvényjavaslat indokolására utalnom, mely egyebek között azt is mondja, hogy »Die Einkommensteuern schmiegen sich an diejenige Grösse an, welche den wichtigsten Maassstab für die thatsächliche Leistungsfähigkeit der Steuerpflichtigen abgibt, nämlich an ihr reines Einkommen«, még egy másik helyen viszont konstatálja, hogy »die Personal-Einkommensteuer das gesammte, aus was immer für Quellen stammende Reineinkommen der Steuerpflichtigen trifft.« Elég legyen továbbá a magyar kormány emlékiratának azon kijelentésére hivatkoznom, hogy »egészben és összességben tekintünk az egyének jövedelmét és tekintet nélkül arra, hogy föld-, ház-, tőke-, járadék-, bányá-, állampapirból származik-e? és a tényleges viszonyoknak megfelelőleg igyekezzünk azt ki-puhatolni.« Ismétlem, hogy elég legyen ezen idézeteket reprodukálnom, annak kézzelfogható bebizonyítására, hogy a szóban forgó reform egyebek között arra is lesz hivatva, hogy az egyesek teljesítési képességét, tehát az ezekből alakult egész állami teljesítési képességét is felderítse, másfelől pedig, hogy ezen reform mindkét államban oly célra törekedvén, nemcsak elveiben, de keresztülvitelig szabályaiban is meg fog felelni mindazon kívánalmaknak,

melyeket az adórendszerek modern fejlődése immár minden államban nemcsak megkövetel, de egyenesen nélkülözhetetlenekké tesz; következőleg tehát, a nemzeti jövedelem felderítésében az egész vonalon egyenletesen fognak érvényesülni mindazon tényezők, melyek ezen kiszámítási kulcsot éppen ezért igazságossá és elfogadhatóvá teszik; — sőt ha a felderítési eljárásra nézve merülnének is fel annak idején némi észrevételek, úgy ezek a szükségességeknek mutatkozó korrekturek segítségével könnyen eligazíthatók lesznek, mindenesetre azonban az erre vonatkozó vita már csak szűk téren fogván mozogni a kölcsönös megegyezés feltétel nélkül lehetővé fog válni. Ha már most a rendelkezésre álló nemzeti jövedelem szükségképpen kiegészítették még azon fogyasztási adóknak egyöntetű alapokra helyezett eredményeivel is, melyek a vagyonszállal szoros összefüggésben állanak és a teljesítési képességnek másik tényezőjét és mértékét képezik, akkor megkapjuk a kifizető feladatok egyikének a megoldását, vagyis a kvóta jövőbeli kiszámításának szilárd, biztos és gyakorlati kulcsát.

Elismerem, hogy felvehető itt azon ellenvetés, hogy miután Magyarország a maga adórendszerét és ennek kezelését teljesen függetlenül és úgy fogja berendezni, a mint ez saját gazdasági és pénzügypolitikai viszonyainak legjobban megfelel, nincs kizárva az az eset sem, hogy az adórendszerekben oly eltérő különbségek fognak felmerülni, hogy azok alapján a két állam nemzeti jövedelmének kölcsönösen megnyugtató megállapítása valamelyik fél részéről 10 év múlva is ellenzésekkel fog találkozni.

Sőt feltehető az az eset is, hogy az adóreformok a jövő 10 év alatt sem fognak keresztülvitetni és így ezen most megjelölt alapon egy elfogadható kiszámítási kulcs ismét nem fog rendelkezésre állani. Hát ez utóvégre is mind megtörténhetik. Ámde az mégis csak bizonyos, hogy azon esetben, ha a közjogi kiegyezés megrendülését kikerülni akarjuk, akkor ily kulcsot, habár más megfelelő alapon is, de keresnünk és találnunk kell; mely esetben azután ama másik kulcs fogná megtenni azon szolgálatot is, melynek segítségével én — miként arra tüstént reá térendek, — a jelenlegi kvótavitát megoldani óhajtom és megoldhatónak is tartom.

A befejező részt lapunk legközelebbi számában közöljük.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATO.

Szept. 3. Iparosok tömeges felrándulása a kiállításra Október 3., 4., Lóverseny a nagyváradi gyepen.

* **Sz.-István napja Székesfehérvárott.** Miként Székesfehérvárról értesülünk, az ősi koronázási városban már javában folynak az előkészületek, hogy Szent István királyunk ez évi ünnepét minél fényesebben megüljék. Szülővárosában az a sokszoros czim, melynél fogva az ősi város Szent István nevével egybe van kötve, méltán indította a székesfehérvári egyházmegye püspökét arra, hogy a nemzet ezeréves fennállása biztosítójának, a magyar haza alapítójának ünnepe, a millennium esztendejében az ősi városban különös fényvel megünnepeltessék. E városból indult ki a magyar nemzet államélete; e város volt az első apostoli magyar király székhelye; itt nyugodtak szent tetemei; itt koronáztatott alkotmányos magyar királyaink legtöbbje; itt székelték királyaink évszázadokon keresztül; e város volt temetkezési helyük. Az ünnepi szent ténykedés fényének emelésére a székesfehérvári püspök felkérte az ország másik biborosát, S ch l a u c h Lőrincz nagyváradi megyés püspök ur ő Eminentiaját és így Szent István királyunk ünnepe úgy az ország szívében, mint a Szent király sirjánál méltó fényvel fog megtartatni. Kegyeletes tény volt,

hogy a megyés püspök ezen szent ünneplésben való részvételre felkérte a veszprémi püspök ur ő méltóságát is, kinnek megyéjéhez a székesfehérvári egyházmegye Szent István korában tartozott. A székesfehérvári püspök ez ünneplésre vonatkozó intézkedéseit ő Eminentiajának, az ország bibornok hercegprimásának eleve hivatalosan magas tudomására hozta s ő Eminentiaja azt kegyesen tudomásul vette.

* **Dr. Schlauch Lőrincz** bíboros és püspök ur ma d. e. a 9 órai vonattal Fetsér Antal titkárja kíséretében utazik Budapesten át Székesfehérvárra, hová d. u. 4. órakor érkezik. Ő Eminentiaja Szent-István napján ott fogja tartani az ünnepélyes szentséges misét dr. Hornig Károly báró veszprémi és dr. Steiner Fülöp székesfehérvári püspök segédlete mellett. Az ünnepélyes körmenetben, melyen első szent királyunk fejerekléjét fogják körülhordozni, a Dunántulról nagyszámu hívő nép fog a koronázó városban résztvenni, hogy a pápa által ez alkalomra engedélyezett bucsut elnyerhesse.

* **Ünnepi ebéd a honvédeknek.** Ő felsége legmagasabb születésnapján, a helyben állomásozó honvédtisztikar a »Széchenyi« szálló éttermében ünnepi ebédet rendezett, melyen a tisztikar teljes számmal jelent meg. A feiköszöntőt Virányi ezredes mondotta, hazafias lelkesedéssel s szívből jövő szavakkal köszöntvén a legelső magyar embert: a királyt. Több felköszöntő nem volt. A tisztikar azután még sokáig időzött a »Széchenyi«-ben.

* **A ezári pár Bécsben.** Az osztrák fővárosból távirják: A ezár mellé, bécsi látogatása alkalmából be fogják osztani: Lobkovitz Rezső herceg tábornagyot, az I. Sándor nevét viselő 2. számú gyalogezrednek szárnyparancsnokát. Kirisch ezredet, a H. Miklós nevét viselő 5. számú uhlánus ezred parancsnokát, Dietrichstein herceg őrnagyot, szárnysegédet. A ezárné mellé beosztatnak: Pálffy Miklós herceg kamarás és Trautmannsdorf Károly gróf. — Pétervárról jelentik: Megbízható forrásból szerzett értesülések szerint a ezári pár utja következő lesz: Bécsből a ezári pár Kievbé utazik, a hol szeptember harmadikáig marad. Innen három napra, szeptember ötödikétől hetedikéig Boroszlóba utaznak. Boroszlóból Berlinbe mennek, a hol kilencz napig fognak időzni. Balmoralban az angol királynőnél tizenegy napot töltenek. Párisban pedig valószínűleg október ötödikétől hetedikéig maradnak. Mielőtt Pétervárra visszautaznának, Darmstadtban négy héti fognak tartózkodni. A ezárt Bécsbe, Boroszlóba és Párisba Lobanov herceg külügyminiszter kíséri el. A ezári pár esütörtökön aug. 27-én délelőtt fél 11 órakor érkezik Bécsbe. A pályaúdvárbán a király, a királyné, az összes Bécsben időző kir. hercegek és hercegnők meg fognak jelenni.

* **A helybeli kapuczius monostor főnökevé Mesterházy Kálmán** atya eddigi bécsi magyar hitszónok nevezetett ki P. Lambert helyére, a ki a rend szabályai szerint a hat évre szóló megbízás leteltével nem folytathatja hivatala viselését.

* **Tabori mise.** A bónai kútnál, mint jelentettük, tegnap a király születése alkalmából tabori sz. mise volt a katonaság számára, melyet Mayer Antal, bíboros-püspöki könyvtáros tartott. A misén a 33. és 37. sorhadvezred, a honvédség és a huszárság jelent meg a helybeli térparancsnokság és a tisztikar vezetésével.

* **Felirat a képviselőházhoz.** A budapesti szocialisták feliratot akarnak intézni a képviselőházhoz az egyesülési és gyülekezési jog miatt. Együttal ugyanezek feliratban a jog kivívására az ellenzéki köröket is fel fogják kérni.

* **Kápolna a szent jobbnak.** A budavári Mátyás-templom, a melyet Nagy-Boldogasszony napján szentelt fel Magyarország bíboros her-

cegprimása, még mindig nincs teljesen készen. Egyik másik részében mindig dolgoznak a különböző mesteremberek és remélhetőleg rövid idő múlva teljes pompájában készen fog állani a főegyház, a melynek falai közt a magyar történelem számos jelentőségteljes eseménye játszódott le. A templomnak ilyen, még el nem készült része a Szent-István-kápolna, a mely a főszentély északi része mögött van. E kápolnának oltárát és belső berendezését most készítik Schulek Frigyes tanár tervei szerint. Az egész tiszta goth stílusban épül s művészi berendezésű lesz. Az a terv ugyanis, hogy a kápolnában helyezték el Szent-István jobbát, melyet most a királyi palota Szent-Zsigmond kápolnájában őriznek.

* **A király elismerése.** A hivatalos lap aug. 18-iki száma közli a következő legfelsőbb kéziratot:

Kedves báró Reinländer tábornagy!

A gondviselés Önt abban a ritka kedvezésben részesítette, hogy teljes testi erőben ülheti meg ötven évi szolgálata jubileumát.

E napon, mely a kiváló és sikeresen gazdag tevékenység oly hosszú időszakát rekeszti be, különös örömmel küldöm Önnek szerencsekívánataimat.

Mindinkább ritkulnak azoknak a sorai, kik a csapatok kiképzésénél és vezénylésénél gyakorlati hadi tapasztalatokra támaszkodhatnak és csak kevésnek jutott osztályrészül, a mi Önnek: hogy emiélkekben és benyomásokban gazdag multból merítve, az ifjabb nemzedékekbe elhintse a leendő katonai kiválóság magvát.

E pillanatban tehát örömet emlékezem meg Önnek, mint tanárnak és oktatónak szerzett külön érdemeiről is szívből kívánom, hogy még sokáig vehessen vezető minőségben részt hadseregemnek mindenkor fentartandó harcképességében,

Kelt Ischlben, 1896. évi augusztus hó 16-án.

Ferencz József, s. k.

* **Bajza József szülőháza.** Az egri irodalom és művészetbarátok köre, emlékkövel fogja megjelölni Hevesmegye egyik nagy költőjének Bajza Józsefnek a szülőházát Szücsiben. Az emlékkövet nagy ünnepélyességgel leplezik le a hó 23-án. Az ünnepélyre az irodalom és műbarátok köre meghívta a már porladó költő leányát Beniczkyne Bajza Lenkét, a magyar tudományos akadémiát, a Kisfaludi- és Petőfőtársaságot. A kiváló regényíró, Beniczkyne Bajza Lenke már bejelentette az ünnepélyen való megjelenését; a Magyar tudományos akadémia Gyulay Pált, a Kisfaludi társaság pedig Kozma Sándort küldi ki képviselőül. Az ünnepséget rendező irodalmi kör részéről az ünnepi beszédet, Scossa Dezső kir. tanfelügyelő, egyleti titkár fogja tartani, mivel Zalár József az egylet élnöke, hivatalos elfoglaltsága miatt akadályozva lesz.

* **Katonazene az »Ezredéves emléktéren.«** A 37. ezred zenekara, ma, augusztus hó 19-én 6 és 7 óra között az »Ezredéves emléktéren« hangversenyt tart. A műsor ma is változatos s a legjobb darabokból van összeállítva, a mint a következőkből kiténik.

Herncsirektől: Lövészduló.

Thomas Ambrustól: Mignon opera nyitánya.

Wetaschek-től: »Vivat Academia« polka francaise.

Erkel Ferencztől: Részlet a Bánkban operából.

Schlögelel-től: »Kedvenczem« polka francaise.

Faulwettertől: Magyar népdalokból egyveleg-négyes.

* **Miniszteri elismerés.** A Budapesti Közlöny aug. 18-diki száma közli, hogy a vallás- s közoktatásügyi m. kir. miniszter, Faszli István, sz. Benedek-rendi áldozópapnak és soproni r. kath. főgimnáziumi tanárnak, a tanügy terén kifejtett hosszú s ügybuzgó szolgálataért elismerését nyilvánította.

* **A honvédség új ezredjele.** A honvédelmi miniszter rendeletileg értesítette a honvéd parancsnokságokat, hogy a honvédség új ezredjelével a millenáris induló hét ütemét állapították meg.

* **Főherceg köszönete egy tanítónak.** Ottó főherceg abból az alkalomból, hogy Sopronból elköltözött, Wallis gróf huszárkapitány által levelet intézett fia, Károly Ferencz József magyar nyelvmesterének, Tormágy István soproni néptanítónak, melyben sikeres fáradozásaiért legnagyobb elismerését fejezi ki. A kis Károly Ferencz József főherceg is kedves módon adott kifejezést volt tanítója iránti rokonszenvének. Persenbergből, szülei jelenlegi tartózkodási helyéről a következő táviratot küldte Tormágy Jánoshoz, ennek születésnapja alkalmából: »Születése napján szívesen gratulálok.«

* **Esküvő.** Dr. Szalay István, biharmegyei földbirtokos, tegnap délelőtt esküdött örök hűséget Darvasy Gábor kedves és művelt leányának, Amáliának. Az esküvő után a házastársak nászutra indultak, Abba-ziába.

* **Röntgen sugarak a bor megvizsgálására.** Nemrégiben 90 fajta francia bort vizsgáltak meg X sugarakkal valódiságukra nézve és azon megdöbbentő eredményre jutottak, hogy egyik sem ered szőlőtőkéről. Ennek következtében a francia bortermelők és borkereskedők között nagy az izgatottság. Ezt a próbát nálunk sem ártana megtenni.

* **A margittai zászló szentelése.** A margittai ipartestület zászlóját, vasárnap szentelik fel, nagy ünnepséggel. Az eddig megállapított program szerint, a zászlószentelés délelőtt lesz a róm. kath. templomban. Délben nagy dísz-ebédet tartanak, melyre az egész környék hivatalos. Délután nagy népünnepély lesz és végül egy nagy bállal fogják befejezni az ünnepélyt. A rendezőség fáradhatatlanul dolgozik a siker érdekében s valószínű, hogy az erkölcsi mellett, az anyagi siker sem fog elmaradni.

* **Hivatalától felfüggesztett körjegyző.** A köröstarjáni körjegyzőt Szemes Józsefet Bérczy Imre, a központi járás főszolgabírája több ellene emelt s nagyjából már beigazolást nyert vádak, ugymint zsarolás, hivatali rendtelenségek s természetellenes üzelmei miatt hivatalától felfüggesztette s a köröstarjáni jegyzőség vezetésével pedig a hó 8-án Kőszeghy Imre, székelyhidi aljegyzőt bizta meg.

* **A sarkutazó Nansen ma a legnépszerűbb ember Skandináviában.** Mindenütt óriási embertömeg várja, minden város ünnepélyesen fogadja. A szerencsés utazó kedden érkezik Hammerfestbe, hova felesége eléje utazik. A tudományos körök egyhangulag méltányolják utazásának tudományos eredményeit. Nansen elmélete egy északsarki tengeráramról fényesen igazolva van; Nansen a sarkvidéken nyílt jeges tengert konstatált. A bátor kutató a Ferencz József-földön egy egyszerű kunyhóban telelt ki; ennek közelében találta Jackson őt és társát. Johanson hadnagyot; Jackson állítása szerint, Nansen sem tudta pontosan meghatározni azt a helyet, a melyen volt, mert két chronométerje megállt. Ugy Nansen, mint Johanson hadnagy a legjobb egészségnek örvendenek.

* **Gyujtogatás Bárádon.** E hó 16-án délelőtt 10 órakor tüzi lárma zavarta meg a sz. misére összegyűlt híveket, Pap László volt gőzmalmát, mely hónapok óta nem dolgozott, gonosz kezek felgyújtották. Óriási szélvihar fokozta a veszedelmet, csak Bilinszky vasuti főnök bátor fellépésének, ki legelőször jelent meg tüzi feekendővel a vészhelyen sikerült a szomszéd épületet az elégtől megmennteni. A kár 3000 frt, az épületet az új tulajdonos Bodnár Erzsébet a tűz előtt két órával biztosította, s ez okból a kár megtérítését a biztosító társulat megtagadta. Ez rövid 6 hét alatt 2. tüzeset gyujtogatás folytán, mind a három esetnél a tettest még nem sikerült felfedezni.

* **Körözött betörő.** A pozsonyi rendőrkapitányság értesítette a rendőrséget, hogy Csajkovic Ignác 26 éves többször büntetett ember a városban több betöréses lopást követett el s megszökött. Kéri a rendőrséget, hogy nyomozza ki, valjón a betörő nem tartózkodik-e itt?

* **Hamis koronák.** A mohácsi fogyasztási adóbérletnél, Schneider Miklós lancesuki gazdag vendéglős fogyasztási adóját hamis koronák kal

fizette. A bérletvezetőség az esetet feljelentvén, a hamis pénzt a mohácsi járásbírósnak szolgáltatotta be. A vizsgálat következtében Kovács vizsgálóbíró letartóztatta a koresmárost és annak három tekintélyes napi vendégét, a kiket a hamisítás gyanuja terhel.

* **Elfogott lóköltő.** Sarkadról írja tudósítónk, hogy Sarkadi Ferencz feketetői lakos ősz haja daczára lovakat lopott és ezek számára Lestyán Károly harmadjegyzőtől hamis járlatot eszközölt ki. A lopás kiderült, de egy-szersmind igen terhelő adatok bizonyultak Lestyánra, hogy a hamis járlatot tudatosan állította ki. Ugyanis a járlat adatai nincsenek a jegyzőkönyvbe feljegyezve. — Ennek alapján a csendőrség a jegyzőkönyvet, mint bűnjelt, zár alá vette és a járlatok kiadását az említett jegyzőtől elvette. Sarkadit a csendőrség átadta a járásbírósnak.

* **Vizsgálat egy orvos ellen.** Debreczenben özv. Nánázy Péterné czifra-utczái 478. sz. házában egy kut tisztítása alkalmával Dráviczki Imre napszámos szerencsétlenül járt, de meglehetően volna menteni az életnek, ha az orvos az első segélyt nem tagadja meg. Varju Sándor tüzoltó, ki élete kockázatásával ment le a mérges gázokkal telített kutba, hogy a kutban küzdő két embertársát megmentse, — midőn Dráviczkit felszínre hozta, az még élt. Kaderász Gábor p. biztos két rendőrrel orvosok után futkosott. Kaderász a közelben lakó Kalmár Barna orvoshoz ment s elmondva neki az esetet, kérte, hogy jöjjön vele s legyen segítségére a szerencsétlen embernek és másik társának. Kalmár Barna orvos a kérelmet egyszerűen megtagadta, kijelentve, hogy ő nem kerületi orvos. Félóra telt el ezután, míg végre dr. Kenézy Gyula orvost elhozták, de Dráviczki pár perczel az orvos megérkezése előtt meghalt. Kaderász p. biztos beadott jelentésében megemlítette, hogy Kalmár az első segélyt megtagadta. A vizsgálóbírósnak eddigi adatai kiderítették, hogy a fentebb elmondottak megtörténtek. Az orvos ur ellen, ki kötelességét nem akarta teljesíteni, megindították a vizsgálatot.

* **RENDŐRI HIREK. Elsikkasztott egy frt.** Rigli János, helypénzszedőtől, egy 15 éves leány 1 frtot elsikkasztott. A leányt Fodor Juliánnának hívják s fel lett a rendőrségnél jelentve. — **Hova lett a három forint.** Veinberger Samu pinczér volt egy nagyvárad vendéglőben. Azonban tegnap 3 frttal nem tudott beszámolni s azt állította, hogy ő a három forintot nem sikkasztotta el, csak nem tudja, mi történt vele. A pinczérral most a rendőrség bibelődik. — **Elveszett harmincz forint.** Egy öreg asszony jelentette be a rendőrségnél, hogy a vasutól jövén egy kofától kifut vásárolt s itt elejtette 30 frtot tartalmazó bőrtárczáját. A nevezett kofa azt állítja, hogy ő nem látta a pénzt, így most keresik az állítólagos megtalálót.

Nagyvárad város közügyei.

Hány tanköteles van Nagyváradon?

A tanács által az óvoda és tankötelesek összeírására. Kiküldött bizottság működéséről jelentést tett a tanácsnak.

E szerint van összesen tanköteles 4255 fű, 4243 leány, összesen 8498. Ebből római katolikus: 2934, görög kath. 417, g. kel: 409, — ev. ref. 2030, ág. hitv. 111. unitárius 8, izraelita 2589. Nyelvre nézve 8483 magyar, 7 német, 7 román, 1 tót. A római katolikuskok tehát 36%-át képezik a tanköteleseknek az izraeliták: 30%-át.

Köblös Ferencz tégláégetője.

A rendőrkapitányi hivatal a kereskedelmi miniszter leiratára felterjesztést tett, hogy Köblös Ferencz ellen iparkihágás miatt nem indítható eljárás, mert ugyan épített egy tégláégető kemenczét engedély nélkül, de abban téglát nem égetett, sem az üzemet nem kezdte meg. A miniszter leiratával újból uta-

sította a rendőrséget, hogy az eljárást Köblös ellen indítsa meg, mert már maga azon körülmény, hogy felépítette a kökemenczét engedély nélkül, megállapítja a kihágás tényálladékát, miután az ipartörvény s illetve az erre vonatkozó miniszteri rendelet tiltja az ipar gyakorlására szolgáló épület felépítését engedély nélkül s ellenesethen 300 frtig büntetendő az építettő. Miért tehát ez a halogatás a rendőrség részéről, kérdezzük?

Parobek-gát ügye.

A kishíd mellett levő Parobek gátat a viz megrongálván, a polgármester összehívta az érdekelteket, hogy nyilatkozzanak, mennyivel járulnak hozzá a gát kiépítéséhez. Az érdekeltek bizonyos összeget biztosítottak, de a polgármester ettől eltérően állapította meg határozatában a hozzájárulási összeget, mely határozat a közgyűlésnek is jbe lett mutatva. Ezen határozat ellen Szabó Gyuláné Beczka y Arthur és Gyurkovics Ágoston ma fellebbezést adtak be. Felhozzák ebben, hogy az uszoda rongálja a gátat s bár nem a városé, de ennek engedélyével készült el s káros; — ugyisint a régi fahíd helyett épített vashíd is, melyet az érdekeltek előleges meghallgatása nélkül készítettek el, s mivel a viz most közvetlenül a gátnak megy, ez is rongja a gátat. Aránytalan tehát a rájuk kivetett költség s kériki leszállítani úgy, hogy a város viselje nagyobb részét, mert legjobban van érdekelve.

Csapatszemle a vérmezőn.

— Eredeti tudósítás. —

B u d a p e s t, aug. 18.

A király születése napja alkalmából ma délelőtt tartották meg az évenként szokásos csapatszemlét a vérmezőn. Az idén még nagyobb közönség vonult a szemle megtekintésére, mint az előző években. Már hét órakor elfoglalta a közönség a vérmező széléit s nyolcz óra felé olyan tolongás volt, hogy a nagyszámu rendőrség s a kordont tartó katonaság alig tudta a rendet fentartani. A várban is megszállta a közönség a vérmező felé eső oldalt s a kis propellerek alig győzték szállítani a publikumot, mely az alagut bejáratánál valóságos ostromot folytatott, hogy minél előbb juthasson a vérmezőhöz. A katonaság reggel 7 órakor kezdett felvonulni s 8 órára mindenik ezred, illetőleg csapatot a saját kijelölt helyén volt. A vérmező keleti oldalán három sátor volt felállítva, a két szélső a katonai méltóságok számára, a középsőben pedig oltár volt emelve. A csapatok a következő rendben álltak föl. Az első arcvonalban az őrház melletti bejáratától északra a 86-ik ezred zenekara, a cs. és kir. hadapród iskola III. és IV. évfolyamának növendékei, a m. kir. honvédségi tisztképző tanfolyam két felső évfolyamának növendékei, a 86-ik gyalogezred, a 23-ik és 52-ik gyalogezredek, valamint a vartüzérség s az egészségügyi csapatok legénysége. A második arcvonalban a műszaki csapatok, az első honvéd gyalogezred egy százada (a többi gyakorlaton van), a 6-ik gyalogezred, a harmadik vonalban a szekerescsapatok, a tábori tüzérség, a 16-ik cs. és kir. huszárezred, az első honvédhuszár ezred, a honvédségi tisztképző tanfolyam lovas növendékei. Az idén a csapatszemlén nem vettek részt a 32-ik gyalogezred egy zászlóalja, a bosnyák csapatok, a 69-ik gyalogezred, mert táboroznak, a 38-ik gyalogezred, mely osztálygyakorlatokra Kecskemétre vonult. Helyettük azonban résztvett a 86-ik és 52-ik gyalogezredek tartalékos legénysége tábori felszereléssel, sapkában. Pont kilencz óra volt, amikor az ezredkürtös jelentette, hogy L o b k o w i t z Rudolf herceg hadtestparancsnok megérkezett. Nyomban eléje lovagolt a parancsnokló tábornok, megtette jelentését, mire a vérmező bejáratánál várakozó tábornokok, a törzskari tiszték kíséretében csatlakoztak, s megkezdődött a

szemle. A zenekarok rázendítettek a Néphimnuszra s a hadtestparancsnok minden arcvonal előtt ellovagolt. A szemle után kürt jelezte, hogy megkezdődik a mise. A tábornoki kar egy része a törzstisztekkel a sátrakba vonult, másik része kívül foglalt helyet. A mise alatt, melyet Ványa Mihály tábori prépost mondott, a 23-ik gy. ezred zenekara szép egyházi dalokat játszott s míg az istentisztelet tartott, a katonaság zászlóaljanként háromszor sortűzet adott, a melyet ugyanannyiszor a Gellérthegy ágyuk viszonztak, a Dunán horgonyzó számos nevű hadihajóval, a mely különben reggeli 5 órakor is 21 lövést tett, hatalmasan megrázkódtatva a levegőt. Mise végeztével a hadtestparancsnok jelt adott az elvonulásra. A vérmezőn összegyűlt, legnagyobb részt katonatisztek hozzátartozóiból álló közönség a mező nyugati oldalára vonult, s itt foglalt helyet L o b k o w i t z herceg hadtestparancsnok is kísértéve, mialatt a csapatok a mező északi részére húzódtak. A menetel a 86-ik gyalogezred zenekara nyitotta meg, mely azután oldalt áll félre s a csapatok mellette vonultak el, még pedig a következő sorrendben: cs. és kir. hadapródok, a honvédségi tisztképző növendékei, a 86-ik gyalogezred, az 52-ik ezred, a 6-ik ezred legénysége, majda honvédség zenekarával, azután a műszaki csapatok, az egészségügyi csapatok legénysége, a 23-ik gyalogezred, majd a tábori tüzérség a 16-os huszárok, az első honvédhuszár ezred s a honvéd tisztképző tanfolyam lovasnövendékei. A szemle 11 órakor ért véget, a mikor is a csapatok vig zeneszóval kaszárnyáikba vonultak, a közönség pedig óriási tömegekben széledt el.

SZINHÁZ.

Orfeusz.

— Augusztus 18. —

Lejátszották már a kintornák is Styx Jankó (Leóvey) siralmas nótáját s a darab mégis tudott közönséget vonzani. Hja, ez az operett szöveggel, zeneparódiájával mindig üde marad, s szívesen nézi végig, aki kellemesen akarja tölteni az időt.

Az előadás elég jó volt, bár Áldor Juliska nem tudta a szerző intenczióját felfogni. Est az alakot modern öltözetben kell eljátszani, napernyővel stb., hogy a paródia szemmel látható legyen. Erről Áldor Juliska nem tud semmit. Különbben is a játék kifárasztotta, s a végén látszott rajta a kimerültség; utolsó dalánál indispozicziója észrevehető volt.

A paródia kedvéért T u r c h á n y i Olga (Vénusz) a habokból sans habit született istenőt talpig rózsaszín ruhában adta, s így akaratalanul is az erkölcsiségnek tett szolgálatot. Mozogni — keveset mozgott.

K a s s a y (Pluto), F o r r a i Ferike, R é t h y Lina, V e n d r e y s L e ó v e y (pompás Styx Jankó) jól játszottak s énekeltek.

Zenekar kifogástalan. Közönség: hálás és nagy számmal. Sz. d.

Hirek a szinkörből. Ma kerül bemutatóra Rutkay György Holtomiglan című énekes színműve. A főbb szereplők S. Áldor Juliska, Kantay T., Váradiné, Lányi Edith, Bérés M., Bajnóczky V., Váradí, Janovics, Szatmári, Leóvey, Rózsah egyi lesznek. Gelbgiesser Arment — a millenniumi hordárt, mely a budapesti közönségnek is tetszett — Vendrey Ferencz fogja játszani. Holnap csütörtökön két előadás lesz. Délután az igmándi kis pap kerül színpadra a régi szereposztással, csupán Lazsák Zsuzsa szerepe kerül más kézbe, t. i. most Csere ny Berta játsza. Este pedig megismétlik a Holtomiglant. Eredei Juliska most is S. Áldor Juliska lesz.

Igazságszolgáltatás.

Körözött sikkasztó. Kóra Gergely bölcsője Nagyváradon ringott, itt cseperedett fel, itt tanulta szeretni az asztalos mesterséget s rá is lépett erre a pályára. Orosházán telepedett le, azonban itt sikkasztás vétségébe került. Ugy

történt a dolog, hogy Kóra Gergely szerelmes lett Klein Ármán leányába. Meg is kérte a kezét s az öreg Klein, daczára a nagy kor és valláskülönbséget, beleegyezett házasságukba, sőt még az egybekelés megtörténte előtt, öszsöt még az egybekelés nagyban kezdtek fogszecsapták az üzletet s nagyban kezdtek fogszecsapták a butorkészítéssel. Így esett meg, hogy Klein kétezer forintot bizott leendő vejére, ki azzal szerencsésen megugrott. Az elszökött völégényt most a törvényszék országosan közösetti, az élelmes mesterembert.

Törvényszéki tárgyalások. A nagyváradi kir. törvényszék büntetőügyi osztálya, ma nyilvános ülést tart, melyen a következő ügyek kerülnek elintézés alá.

C s e t e Imre, hatóság elleni erőszak büntette miatt.

M o l n á r Lőrincz és társai emberölés vétsége miatt.

F ö l d e s i Sándor lopás büntette miatt.

R e i c h Andor és társai személyes szabadság megsértése miatt.

V e r e r d i Károly, szándékos emberölés kísérletének büntette,

Az ülésen M i l l y e Gyula elnököl. Jegyző H r a b a l l Ottó.

REGÉNY-CSARNOK.

A szökött leány.

— Elbeszélés. —

Írta: **Kincs István.**

IV.

Ott állottak az oltár előtt

Az ismerősök és rokonok messze vidékről elhozták szerencsekivánataikat s elkísérték az ifjú párt a templomba. A ki látta ezt az ünnepi menetet, a ki szemügyre vette a gazdag fogatok ragyogó fényét, annak káprázni kezdett a szeme. Öröm megelégedés minden arczon, csak a menyasszony arca volt halvány.

A menyasszonyokat mindig halványoknak s könnyel szemökben szokták festeni. Azért ha halvány is, mégis ő a legboldogabb.

Boldog Emilia!

Olyan volt mint a hideg, fehér szobor, melyet fehér fátyollal letakarnak. A fátyol egész természetére hullott alá, a fején myrtus fogta össze hanem azért alakjának plasztikai szépsége mégis vonzón tört elő az átlátszó fiuom szöveten. Azt hinnéd, nem él, ha tekintete azon a nyugodt arczon egész világot nem tárna eléd, ha keble magasan nem emelkednék.

Mit éreztél, Emilia, e pillanatban? Sajgótt-e még a szived, vagy tán egészen kiégett? Megadás egész lényeden, de van-e megnyugvás szivedben? Elmontad az egyetlen s reméled-e, hogy ez egyetlen szócska ismét virágot fakaszt megtört lelked tarolt mezején? De hogyan remélhetéd? Hiszen nem vársz semmit e frigy-től, csak addát egyedül — eldobtad egyetlen hinesedet, mi számodra még megmaradt a megpróbáltatások után, eldobtad szabadságodat. Eddig biztál eleget, most zokognod sem szabad. Számot kell adnod minden könyről, mely szép szemedből elperog.

Nem vagy már szabad.

A lelkész pár szót intézett hozzájuk. A rózsával hasonlított össze a házasságot. Ki rózsát szakít, annak nem szabad félnie a tövistől sem. Ne tartsanak tehát, ha házasságuk folyamán az édes boldogság közepette talán tövis megvérti kezöket, ha rózsákon járva talán kőbe botlik lábuk; hiszen az élet rendje ez.

Végig hallgatták; mindenki, csak Emilia nem talált bennük vigaszt. Ha az élet rózsát ad tövissel a millióknak, kik itt küzdenek, reménylenek, akkor még atyailag gondoskodik róluk. lám neki csak a tövis jutott. Azonban hagyján. Nem fél ő tőle. A tövis a virágot védelmezi. Neki is ez a szerep jutott, neki is védelmeznie kell valakit.

Megtörtént. Bogáth László és Gyiróty Emilia mint férj és feleség hagyták el az Isten házát.

Otthon terített asztal várta őket.

Hangos volt az egész ház. Az öröm és jókedv zaja betöltött minden zeget-zugot. Legboldogabb az öreg Gyiróty volt: sugárzó arcz-

czal járt kelt a vendégek között. Szeretreméltóbb háziurat keresni kellett nála. Maga volt a kész figyelem.

A derült hangulat közepette mosolygott mindenki, még Emilia is erőltetett egy néma mosolyt halvány ajkaira. Szívét bántotta ez a zaj, hanem egy gondolat azt sugta neki, legyen erős: úgy se tart soká.

S tényleg elhangzott az utolsó jó kívánat. Fogat fogat után robogott ki az udvarból. Végre Gyiróty is még egyszer karjaiba zárta kedves gyermekét, csókot nyomott fürtös fejére s azután Lászlóhoz fordulva megindulva mondta:

— Ime rád bízom féltett kincsemet, egyetlen gyermekemet; vezesd a jövő utjain, mint a szerető férj nejét vezetni szokta. Becsüld a hogy megérdemli: Boldogítsd!

Az atyának könybelábadtak szemei, hangja elakadt. Nem bírta folytatni. Csak áldón emelte két kezét szeretett gyermekei fölé.

László karját nyújtotta nejeének s nemsokára robogó kocsit jelezte, hogy Emilia búcsút mondott a szülői háznak.

Férjét követte új otthonába.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Király születésnapja Bécsben.

Bécs, aug. 18. (Saját tud. táv.) Ő Felsége születésnapja alkalmából a szent István templomban ünnepélyes hálaadó istentisztelet volt, melyen a közös és az osztrák kormány tagjai b. Jósika Samu, ő Felsége személye körüli magyar miniszter a diplomácia itt jelenlevő tagjai és hatóságok fejei megjelentek.

Diszebéd a király születése alkalmából.

Budapest, aug. 18. (Saját tudósít. távir.) A király születésnapja alkalmából Bánffy báró miniszterelnök, diszebédet adott, melyen a hercegprimás, miniszterek és notabilitások voltak jelen.

Királyunk születésnapja Oroszországban.

Szent-Pétervár, aug. 18. (Saját tud. táv.) Péterhofban ma I. Ferencz József császár és király születésnapja alkalmából diszreggeli volt, melyre a kormány tagjain kívül az osztrák-magyar nagykövetség hivatalos volt.

Király születésnapja Romániában.

Bukarest, augusztus 18. (Saját tud. táv.) Itt ma a magyar király születés napján Band Jassy püspök ünnepélyes szent misét czelebrált, melyen Sturdza miniszterelnök, a kormány többi tagjai és az osztrák-magyar követség volt jelen.

Püspöki konferencia.

Budapest, aug. 18. (Saját tud. táv.) Biztos forrásból megczáfolják egy köznyomatotnak azt a híret, hogy a hercegprimás szent-István napja után közvetlenül konferenciára hívta volna össze a püspöki kart.

Keszthelyi templom fölszentelése.

Budapest, augusztus 18. (Saját tud. táv.) A keszthelyi templomot, mely 1397-ben épült, szept. 6-án felszenteli a hercegprimás, báró Hornig veszprémi püspök s más notabilitások jelenlétében.

Pénzügyi mérleg.

Bécs, aug. 18. (Saját tudósítónk távirata.) Az osztrák hitelintézet ma közzétette mérlegét, mely két millió nyolczszázötvenöt ezer frt tiszta nyereséget mutat föl.

A német kabinetválság.

Berlin, augusztus hó 18. (Saját tudósítónk távirata.) Politikai körökben erősen hiszik, hogy a hadügyminiszter távozásával Hohenlohe birodalmi kancellárnak állása is meg van rendülve s csak a czár utazása miatt nem öltött akut jelleget a válság.

Baleset lóversenyen.

Budapest, aug. 18. (Saját tud. táv.) A mai lóversenyen a negyedik futam után Brown zoké leesett a lóról és aléltan hordágyon viték el a mezőnyról; most a halállal vívódik.

KÖZGAZDASÁG.

Terménytőzsde.

Budapest, auguszt. 18.

B u z a tavaszra, bácskai	6.49
» tavaszra, északi	6.51
» szeptember-októberre, bácskai	6.87
» szept.-okt.-re északi	6.89
R o z s tavaszra bácskai	5.87
R o z s tavaszra, északi	5.89
T e n g e r i, június-júliusra, bácskai	3.72
» jun.-júl.-ra, északi	3.73
R e p c z e augusztus-szeptemberre, bácskai	10.40
» aug.-szept.re, északi	10.50

Bécs, auguszt. 18.

B u z a tiszai	7.05—7.40
» bányási	6.90—7.25
» bácskai	6.85—7.25
» szokványáru őszre	6.60—6.62
B u z a szokványáru tavaszra	6.93—6.95
R o z s tiszavidéki	6.05—6.10
» szokványáru tavaszra	5.60—5.62
» szokványáru tavaszra	5.90—5.95
T e n g e r i magyar	4.05—4.12
Z a b, magyar kereskedelmi	6.60—6.75

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1896. auguszt 18.

Magyar aranyjárdék 4%	122.25
Magyar koronajárdék	99.40
Magyar vasuti köicsön aranyban 4 1/2%	124.—
Magyar vasuti köicsön ezüstben 2 1/2%	101.75
Magyar keleti vasuti államkötvény 1878-ból	122.—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	97.50
Hatmérés jog megváltási kötvény	100.25
Hörvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	97.—
Magyar nyeresemény sorsjegy-köicsön	152.50
Tiszszabályozási és szegedi sorsjegy köicsön	138.50
Osztrák járdék papirban	101.50
Osztrák járdék ezüstben	101.50
Osztrák járdék aranyban	123.25
Osztrák korona járdék	101.—
Osztrák államorsjegyek	145.50
1860. osztrák államorsjegy	958.—
Osztrák magyar bankrészevény	388.—
Magyar hitelbank részevény	360.80
Osztrák hitelintézeti részevény	358.50
Osztrák-magyar államvasuti részevény	970.—
20 frankos arany (Napoleonador)	58.60
Német birodalmi marka	119.70
London vista	47.50
Páris vista	47.50
20 márkás arany	11.71

NAGYVÁRADI SZINKÖR.

Ujdon ság!

Szerdán, 1896. augusztus 19-én,

a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével

Itt először;

H O L T O M I G L A N.

Énekes színmű 3 felvonásban.

Kezdeté fél 8, vége 10 órakor.

Holnap, csütörtökön 1896. augusztus hó 20-án,

két előadás.

Délután 4 órakor félhelyárrakkal:

I g m á n d i k i s p a p.

Népszínmű 3 felvonásban.

Kezdeté 4 órakor, vége 6-kor.

Este fél 8 órakor rendes helyárrakkal:

H O L T O M I G L A N.

Színmű 3 felvonásban.

Felelős szerkesztő: **CSIPPÉK FERENCZ.**

EGYHÁZI NYOMTATVANYOK.

Szent László-könyvnyomda részvénytársaság

Telefon összeköttetés.

Nagyvárad, Apáczai-utca 3. sz.

Telefon összeköttetés.

A nagyérdemű közönség, szives tudomására hozzuk, hogy **könyvnyomdánk** mellé

PAPIRRAKTÁRT

rendeztünk be ahol *bármily mennyiségben* mindennemű

IRODASZEREK

beszerezhetők.

Raktáron tartunk: Mindenféle *irodai papirokat, levélborítékokat, koczkás és sima üzleti levélpapirokat, csinos és különféle dobozokban levélpapirokat, csomagoló papirokat, csipkézett színes papirokat, rajzpapirokat iskolák és (Wathman-féle) mérnökök részére fényezett (pausa) vásznat Csinos névjegyek nagy választékban, bál meghívók, tánczrendek, eljegyzési, menu-kártyák, gyászjelentések, továbbá iskolák részére irkák, gyakorlat-füzetek, rajztömbök, noteszek, imakönyvekbe szent-képe stb stb.*

Kitünő minőségű

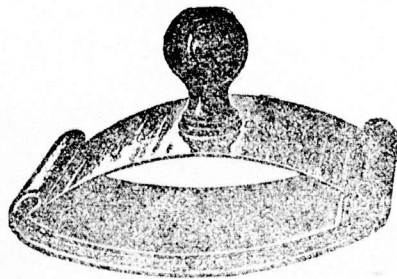
alluminium-, aczél- és bronz-tollakat.

Tollszárazakat.

I r o n t.

Itatóspapírt és porzót.

Tentát és tentatartót.

Ez alkalommal van szerencsénk tisztelettel felhívni a nagyérdemű közönség figyelmét kitünően felszerelt

KÖNYVNYOMDÁNKRA,

ahol mindennemű nyomtatványok: u. m. hírlapok, művek, oklevelek, részvények, sorsjegyek, továbbá takarékpénztári, ügyvédi, közjegyzői és kereskedői nyomtatványok olcsón és pontosan elkészítetnek. Színes kivitelben üzleti-kártyák, számlák és körlevelek.

Kivánatra mintákkal és árjegyzékkel (vidékre is bérmentve) szolgálunk.

Levélpapíros dobozokban 30 krtól 1 frt 50 krig.